გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი

№ 7

1103 გ.

ტფილისი

1923

გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი

შინაარსი:

№ 1.

გალაკტიონ ტაბიძე—ლიტერატურული მანიფესტი. **ირაკლი ტოფაძე**—გალაკტიონი. **ვ. რუხაძე**—ქართველ მუზებს. **ნოე ჩხიკვაძე**—დაუბეჭდავი ლექსი. **იასამანი**—ბედი პოეტის. **გიორგი ქუჩიშვილი**—ანდერძიდან. **ქნარი**—გალაკტიონ ტაბიძეს. **ლ. ძიძიგური**—გალაკტიონ ტაბიძეს. **სანდრო რიმანელი**—ენტუზიაზმი. **ალიონისი**—ფანტასმაგორია. **საფო მგელაძე**—პრელიუდები. **ხ. ურუშაძე**—უცხო ჩვენებას. **სიმონ წვეელი**—მავრა. აგონია. **ხინველი**—სალამო. **გალაკტიონ ტაბიძე**—ალზიორო. **ირაკლი ყანჩელი**—განელებული ლეგენდა. **ია ეკალაძე**—ძღვნად გალაკტიონ ტაბიძეს. **ხომლელი**—გალაკტიონ ტაბიძე. **იპ. ვართაგავა**—ვასილ ბარნოვი. **ვლ. წილოსანი**—ექსკურსია მცხეთაში. **ვლ. წილოსანი**—ბიბლიოგრაფია. **შალვა რომანიშვილი**—ბიბლიოგრაფია. **რ. ი.**—დადაისტები. მატიანე. ფოსტა.

№ 2.

გალაკტიონ ტაბიძე—იაკობ ნიკოლაძის იუბილეს გამო. **გობრონ აგარელი**—შორეული ფიქრები წვიმაში. **შიო მღვიმელი**—ნატვრა. **ი. მოსაშვილი**—ჩემი გზა ვრცელი, ალილო ღამეს, ღამე ჩემს სოფელში მუდამ ერთნაირი. **ბაბილინა**—რაკი უცვლელად ვერ გაგიძლია. **ბაბილინა**—მსხვრევა. **ბაბილინა**—ახ, ამცდებოდა უბედურება. **ხ. ურუშაძე**—ამელამ მთვარეს ალია სხივი. **ხ. ურუშაძე**—ბალლადა. **საფო მგელაძე**—პრელუდიები. **ირაკლი ყანჩელი**—ორი ნიაღვარში. **ა. ნაქერალელი**—ელეგია. **შალვა ჯანშერიძე**—ო, ანგელოსნო, იყავით ლები. ნესტიან ოთახიდან. **შალვა ჯანბერიძე**—ჰედის დღეობა. **ვარლამ დონდუა**—ჰერმან და დოროთე (გეოთედან). **კარა დარვიში**—ვინ ვარ მე. **მიხ. ბოჭორიშვილი**—საუბარი ძაღლთან. **გობრონ აგარელი**—უხილავი საქართველო. **ვ. წილოსანი**—ექსკურსია მცხეთაში (გაგრძელება). **დემნა შენგელაია**—იაკობ ნიკოლაძე. **დემნა შენგელაია**—გალაკტიონ ტაბიძე. **ვახტანგ გარრიკი**—ხელოვნება.

№ 3.

გალაკტიონ ტაბიძე—ეფემერა. **გობრონ აგარელი**—თეთრი რონდელი. სიჩუმის დღეებიდან. სინანული ჩემზე. მკრთალი მელანხოლია. **ბაბილინა**—შენსკენ ვისწრაფი. **ერთაწმინდელი**—პოემიდან „მარაბდა". **სეიფულა იოსელიანი**—სამშობლოს ხილვით. **ნარკანი**—ჩემს მაესტროს იაკობ ნიკოლაძეს. **ვარლამ დონდუა**—ჰერმან და დოროთე (გოეთედან. გაგრძელება). **ნიკოლოზ გერგეხელი**—სამრეკლო უდაბნოში (გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია). **ნ. ელიანი**—ქართული მწერლობისათვის. **ი. ტ.**—სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირი. **დ. ლოლობერიძე**—პოეტი ცაზელი. **დ. პავლიშვილი**—ორი პორტრეტი. მატიანე.

899.962.1(05)
ჟ-16
ეროვნული ბიბლიოთეკა

გალაკტიონ ტაბიძის ჟურნალი

კვირა, 14 იანვარი 1923 წ.
— ჟურნალი —
გამოდის ყოველკვირეულად.

№ 7

რედაქციის მისამართი:
— ტფილისი —
სასახლის ქუჩა, № 5.

ქალაქში.

ფანტასტიურო! დამაავადეს
შენმა სახლებმა და შენმა გზებმა!
ცა, მარტოობა, სული თავადის,
და ერთად ერთის მრავალთან შებმა.
დამასნეულეს ფიქრებმა შენზე:
ყრუ ხმაურობა, მზე გარი-გარი.
ჰაერს მოარღვევს მარადი შემწე
გრგვინვა და ქარი, გრგვინვა და ქარი.
ადგა ქუჩაზე ქარი და მტვერი
ამოიზიდა ზმანება ზანტი
„ფრიდრიხ ადლერი, ფრიდრიხ ადლერი"
ყვირის ხმამაღლა მანიფესტანტი.
და ხალხი ვისკენ ხელგაწვდილია
აქ უჩინარი მრავალი მტერი
თითქო ძახილთან გადაზდილია;
ფრიდრიხ ადლერი, ფრიდრიხ ადლერი.
ჰაერს ანათებს დროშა მრავალი.
ადლერი, თითქო ამათში მკთოლვარს,
შეუპოვარი გზებით მიმავალს,
მინისტრს, ხალხის მტერს, უშენს რევოლვერს
„თავისუფლებას ძვლებით მოკირწლულს,
აღარ შორდება ციხეთა ლანდი...
რა დაიფარავს ავსტრიის სირცხვილს?
ყვირის ხმამაღლა მანიფესტანტი.
ადგება მაღლე შუადღის სიცხე,
აელვარდება მხურვალე დავა.
მეტი სიფიცხე, მეტი სიფიცხე
ბედმა არვის არ უნანივა.
დაუგდე ყური გამურულ მჭედელს
რომელმაც შესძრა ყველა ტახტები:
ნუ ებჯინები ხავსიან კედელს,
ევროპა, მაინც გაპარტახდები!
ევროპა მღერის ძველი მოტივით.
ნაღმები ჩადეს. იგრძნობს ევროპა,
რომ აფეთქდება და ნაფოტივით
აისვრის ბედის დაუდევრობა"
ცხრება ქუჩაზე ქარი და მტვერი
ან აღარა სჩანს ზმანება ზანტი.
„ფრიდრიხ ადლერი, ფრიდრიხ ადლერი"
სადღაც შორს ყვირის მანიფესტანტი.
ფანტასტიურო!" დამაავადეს
შენმა სახლებმა და შენმა გზებმა
ცა, მარტოობა, სული თავადის;
ერთის მრავალთან განწირვით შებმა.

გალაკტიონ ტაბიძე.

ლანდების აგონია.

ბაღში დაეცემიან ფერ-წასული წამები.
მარტოობის ცრემლია. და სხივები შორიდან.
ო, მე ასე ვიფიქრებ ღამის პანორამებით:
ოცნება და სიფითრე—მწუხარების ორი და.
შენ აღარ დაბრუნდები ვარდისფერი ნისლიდან.
ანგელოსთა გუნდებით იქნები დაფარული.
ალბათ მე უწმინდესი მისტერია მიცდიდა:
მკრთალი ბედი პრინცესსის—ლანდივით სიარული.
ო, ცისფერი ყვავილი—მოგონების ემბლემა.
მოგონებად ჩავივლი, მიმქრალის იდეებით.
სიხარულის ფანტომებს მწუხრი გადაევლება
და ტირილს მოვანდომე უცნაური დღეები.
სიხარულის მიგნება—სულ უქმი სიზმარია,
და სევდიან წიგნებად ბევრი ღამე მოგველის.
გლოვით გაიფანტება შემოდგომის არია
და ღრუბლების ანთება—რკალი შეუცნობელის.
სამრეკლოზე ლანდია გაფრენილი ხელების
და სისხლიან განთიადს ეკარგება სინაზე.
მირაჟების მუარი სინანულით შელებეს
და ოდნავის უარით ავალ გილიოტინაზე.
ჩემი სიტყვა—ძახილი დალუპული გემიდან.
გაოცება დახრილი, როგორც ღამის თვალები,
შორეულის იმედი და ვარდები მე მინდა:
სამარესთან მივედი სიჩუმის ვუალებით...
ოცნება და სიფითრე—მწუხარების ორი და.
ო, მე ასე ვიფიქრებ ღამის პანორამებით.
სიზმარივით ცრემლია. და ლანდები შორიდან.
მალე დაეცემიან გულ-წასული წამები...

გობრონ აგარელი.

შემოღამების ესკიზი.

მზე ჩავიდა ღიმილით
მოსჩანს ღამე შორიდან:
საღამო დაღვრემილი
მოდის მთა და გორიდან.

ო, ამ ბაღებს, ამ სერებს
შავი ბინდი ედება;
სულის სიმებს ამღერებს,
ქარი მჭკნარ იმედებათ.

და ფიქრისთვის ვიჩქარი,
გაძარცულ ტყის არეში:
მიყვარს ტყეში—ვით ქარი
შეშლილივით თარეში

მოლოდინი მთვარისა
ვიცი: დაღლის ოცნებას;
ქარვის ფრად იმოსება
ველები ნაძვნარისა.

1922 წ.

ა. ნაქერალელი.

ნ ა ნ ა.

Dèdié a lui l'amvur paur
laquelle vit eterhelement
dans mor coeur.

გიგონებ მუდამ, გიგონებ ნანა,
სად დავიკარგეთ ორივე ასე,
მეუბნებოდა მთელი ქვეყანა,
თითქოს გათხოვდი, გამცვალე სხვაზე.

არ მჯერა დღესაც, თუმცა ყოველთვის,
იყავი ჩემთვის შენ ამოცანა,
ნეტავ მახსოვდეს იყო რომელ თვეს—
მენავემ ნაპირს გადმოგვიყვანა.

წავედით ერთად ვიწრო ბილიკზე,
პატარა გული გიცემდა მკერდში.
ჩვენ ვსაუბრობდით ხშირად ტფილისზე,
და გაზაფხულზე რა ხდება ჩვენში.

შეჩერდი უცებ და დაღალული,
მიაყრდე ტანი ამართულ ჩინარს,
ამამეტყველა ხსოვნამ მალულმა,
ვეძებდი შენში გრძნობას უჩინარს.

საღამო იყო. ცა კამკამებდა
მთვარე ისროდა ვერცხლისფერ მძივებს,
და ქალწულები იქვე ბაღებთან,
კრეფავდენ ვარდებს, ნამით ნაცვევებს...

სადა ხარ ეხლა, სადა ხარ ნანა
მე ჯვარზე მაცვა ძველმა ტფილისმა.
გული მწუხარე ცრემლმა დანამა,
და როგორც ლოთმა ვიწყე ღვინის სმა.

1923 წ.
ტფილისი.

ევგენი სიდამშვილი.

ეპიტაფია წაგებულს სულს.

განვშორდით სულო, უმიზეზოდ ფარულ ჯვარცმაში;
კოცონზე დატყდა ჩვენი თრთოლა უკანასკნელი...
შენ ამზეურდი საიდუმლო მგზავრო და მაშინ
ყრუ პროცესია აგედევნა: გლოვით, კანკელით;

ოჰ!.. ჩემი ჩონჩხი ეშაფოტზე კენტად ქანაობს,
უშნო ხერხემალს გადასცინის შეშლილი ქალი;
გამქრალ ნერვებში უბედობა მხამად ბინაობს
და საცოდებით ჩაიმსხვრევა მკერდი ფიქალის.

მე აქ ნიანგი გამახელებს უამინდობით
და ცბიერ თრთოლვით გადაიხდის: ტრიუმფს, პარაკლისს.
მშვიდობით ჩემო საცოდავო სულო, მშვიდობით.

საოცრებებით გადაგვიტანს დღეთ გაჭენება.
მაგრამ ვინ იგრძნობს ჩვენს ცრემლიან ბრაზს, ჩვენს და-
ნაკლისს.
უკვდავი იყოს შენი სახე, შენი ხსენება.

ვალ. ფლორელი.

ღამე შურისძიების.

უკანასკნელი დავარდა თვალი.
დავგლოვილ გუმბათს ბინდი აწვალებს,
დამძიმდა შავად მწუხარე რკალი,
ლაჟვარდის ფრენა გადაყვა წამებს.

წამებით მოვა ქალთა სერია,
ველად რომ მოკლეს ლამაზი შველი.
გილიოტინა და მისტერია;
მისტერიაში არ სჩანს საშველი.

იკივლებს წითლად გზირი აისი,
აფერადებულ ცრემლების ლულით.
დამნაშავეთა რიცხვით აივსო,
გადახარშული ქვეყანის გული.

სამგლოვიარო იქნება მარში,
ქარში დაბნეულ ქარვის მძივების;
იქნება მოწმე, როგორც სიზმარში:
ღამე-თავადი შურისძიების.

ზარის დაგლოვა მოვა საიდან!
გუმბათებს დასჭრის სულების კვნესა.
შურისძიებას ველარ აიტანს
და გადიცვლება ღამის პრინცესსა.

ირაკლი ყანჩელი

1922

ჰერმან და დოროთე*).

(გოეთედან გერმანულით ნათარგმნი).

IV. ევტერპე.

დედა და შვილი.

ამგვარი ჰქონდათ კამათი მამაკაცთ, რა საუბრობდენ.
ამ დროს კი დედა ილტოდა შვილის საპოვნად სახლის წინ
ქვის სკამზე, სადაც ჭაბუკი ჩვეულებრივად ჯდებოდა.
რა აქ არ დახვდა, გასწია, რომ საჯინიბო ენახა,
ხომ არ უვლიდა იქ თვითონ მშვენიერ ცხენებს, ულაყებს,
რაიც კვიცებად ეყიდა და სხვას არავის ანდობდა,
მსახურმა ქალს მოახსენა შვილის ბაღისკენ წასვლაზე.
მაშინ მშობელმა სწრაფლ განვლო ორმაგი ეზო გაწვდილი,
უკან დატოვა თავლები, აგრეთვე მყარი საბძლები
და შორს ქალაქის ზღუდემდე განზიდულ ბაღში შევიდა.
ჩა სჭრიდა ბაღსა, ჰხარობდა ყოველ მცენარის ხილვაზე,
იქ ასწორებდა ბიჯგებსა, რომელთაც ზედ დასწოლოდა
ვაშლის და სხალის შტოები, ძირს მძიმედ დაზნექილები.
იქ მოაშორა მგრაგნელნი მაგრად დამორგვილ კომბოსტოს,
რადგან მხნე დიასახლისი უქმად ერთ ნაბიჯს არ გასდგამს.
ამგვარად იგი გავიდა განზიდულ ბაღის ბოლოში,
ფანჩატურამდე, რომელსაც თავანზე ჯიკა ეხურა.

და ვით აქამდე მთელს ბაღში, ისე აქაც ვერ იპოვნა.
მაგრამ ნახა, რომ უბრალოდ იყო მიგდული კარები,
რაც ერთ დროს ერთ-ერთ წინაპარს, ქალაქის დიდსა მოურავს,
ფანჩატურიდან გაეჭრა ქალაქის შიგ გალავანში,
რადგანაც მას მიაგებდენ უაღრეს პატივისცემას.
და გადავიდა აქედან მშრალ ბირქზე მოხერხებულად,
სადაც შარასთან იქავე მაღლობზე ზვარი ეფინა
მტკიცედ შეკრული ღობითა, ციცაბო ბილიკიანი,
ნათელი მზისა მხარეზე გადმოფენილი კალთებით.
ქალი ზევითკენ შეუყვა და აღმართ-აღმართ ასვლაში
ხარობდა სავსე მტევნებით, ძლივს დაფარულით ფოთლებში.
აქ მაღალს შვა ხეივანში, დაჩრდილულ-ჩამოხურულში,
აისვლებოდა ქვის კიბედ აწყობილ უთლელ ფიქლებით.
იქ ხვავიანად ეკიდა გუტედელ და მუსკატელი,
წითურ-მომწვანო სულ ერთად ნაირ ნაირი ზომისა,
ყველა ბეჯითად დარგული, სტუმართ დესერტის სამშვენად.
ხოლო დანარჩენ გორაზე ღერ-ღერად იდგა ვაზები,
მომცრო მტევნებით, რომლისგან სწურავენ ძვირფას ღვინოსა.
ასე აღმართზე შესული წინ მიდიოდა ნაბიჯით,
გახარებული აწ უკვე შემოდგომისა ხილვითა,
რომელსაც თან მოჰყვებოდა დღე ყველასათვის ბრწყინვალე,
ოდეს ზეიმით ქვეყანა, რა ჩაებმება დიდს სთველში,
ყურძენსა სწნეხავს და ავსებს თულუხებს ტკბილი მაჭარით,
საღამოს ჟამს კი მაშხალებს ელვებით ააშუშხუნებს
და შემოდგომას უებროს ასე ზეიმით გადიხდის.
მაგრამ უმეტეს ღელვითა განაგრძო ძებნა მშობელმა,
როს მეორედ და მესამედ შვილს დაუძახა ხმიერად,
და უკუიქცა მარტოდენ უპე ბევრგზისი ზგერებით.
შორს კოშკებიდან მოწყდომით და ყბედურ ლაპარაკებით.
დედისთვის ძებნა იმისი სულ უჩვეულო რამ იყო;
შორს წასვლა მან არ იცოდა, გააფრთხილებდა ხომ მაინც,
რომ საყვარელი მშობელი გადაერჩინა ზრუნვისგან
და შიშისაგან, რაც დედას ავის ლოდინში შეხვდება.
მაგრამ ქალს მაინც იმედი ჰქონდა, რომ გზაზე ჰპოვებდა,
რადგან ქვევით და ზევითაც ზვრის კარი ღია დაუხვდა.
ამგვარად ახლა მინდორზე გავიდა, რაიც ჰფარავდა
თავისი ვრცელი ფარდებით გორაკის ზურგის კალთებსა.
იგი ჯერ კიდევ საკუთარს მამულზე მიაბიჯებდა,
და შეჰხაროდა თვის ყანებს, უცხოდ ბიბინა თავთავებს,
რომელიც უხვად ავსილი მთელს მინდორს აოქროებდა.
საყანეთ შორის ილტოდა მიჯნაზე, ვიწრო ბილიკით,
ნიშანში ჰქონდა სხალის ხე, გორაზე მდგომი, ვეება
სამანი იმ მინდვრებისა, მათ სახლკარს რომ ეკუთვნოდა
ხე ვისგან იყო დარგული, არავინ ეს არ იცოდა,
იგი შორითშორს მოჩანდა მთელად იმ არე-მარეზე,
განთქმული იყო ყოველგან აგრეთვე მისი ნაყოფიც.
მის ქვეშ მომკალნი შვადღისას ჰხარობდენ პურის ჭამაზე,
ჩვეულებრივად მწყესებიც მის ჩრდილში უდგენ ხვადაგსა;

*) იხ. № 2—3—4—5—6.

აქ შოჟლობდენ სკამებად უთლელ ქვებსა და ბელტებსა.
და დედას არც თუ შეშლია; აქ იყო მისი ჰერმანე,
მჯდომარე განსვენებითა, ხელებზე გადაყრდნობილი.
და ჰგავდა, რომ გაჰყურებდა იქით მხარს, გაღმა გორებსა.
ამა დროს ზურგი დედისკენ ჰქონდა მას შემოქცეული.
ჩუმად წაადგა დედა მას და მხარზე ნელა შეეხო.
ის სწრაფელ მობრუნდა: მაშინ თვალთ ცრემლი შენიშნა
მშობელმა.
დედა, უთხრა მან შეკრთომით, თავს რა უეცრად დამესხით,
და მყის შეიშრო თვალები მაღალ გრძნობების ჰაბუკმა:
რა? ჩემო შვილო, შენ ტირი? განაოც დედამ მიუგო:
მე შენ ველარ გცნობ. მე ეგი აროდეს არ გამიგია
მითხარ რა გიჭეჭკს შენ გულსა? რა გაიძულებს აქ იჯდე
სხალის ქვეშ განმარტოებით? რამ მოგადინა თვალს ცრემლი?
აქ მშვენიერმა ყმაწვილმა ღონის მოკრებით თქვა ეგი.
მართლა და, რკინის მკერდის ქვეშ არ უნდა ქონდეს
მას გული,
ვინც დევნილ ადამიანთა დღეს გაჭირვებას ვერა გრძნობს;
მას თავში ჭკუა არა აქვს, რომელიც თავის საკუთარს
გინა სამშობლოს დოვლათზე მწარედ არ ნაღვლობს დღეის
დღეს.
რაც დღეს მესმა და ვიხილე, გული აღმიძრა მე იმან;
ახლა აქ შემოვიარე და ვნახე ეს არე-მარე
ტურფა და ვრცელი, კლაკნილი ჩვენს წინ პოვნიერ გო-
რებად.
ვნახე ნაყოფი ოქროსი, ძნებისკენ რომ ჰხრის მძიმედ თავს,
და ხილი ბარაქიანი, რომ ჰლამობს სენაკთ ავსებას.
მაგრამ ახ! მტერი რა ახლო შემოგვდგომია საზღვარზე!
თუნდ მართალია, რომ გვიცავს მისგან რაინის ტალღები:
მაგრამ ახ! ახლა რას უზამს ტალღები გინა გორები
იმ ხალხს საშიშარს, წინ ჩვენსკენ რომ მოისწრაფის მე-
ხივით!
რადგან ისინი ყოველგნით უხმობენ ახალგაზდობას,
აგრეთვე მოხუცობასაც და მოილტვიან ძალუმად;
სიკვდილი მათ არ აშინებსთ; გვაწვება გუნდი გუნდებზე.
ახ! გერმანელი კი ბედავს, რომ დარჩეს სახლში თავის-
თვის?
იქნებ იმედობს გაექცეს მუქარით მოსულს ფათერაკს?
დედა ძეირფასო. გეტყვით თქვენ, დღეს გული იმან მო-
მიკლა,
რომ კვლავ, როდესაც მეომრებს არჩევდენ მოქალაქეთგან,
მომცეს მე თავისუფლება სამხედრო ბეგარისაგან.
მართლაც და, მამის-ჩემისა ვარ ვაჟიშვილი მე ერთი,
თან ოჯახობა გვაქვს დიდი და საქმეც მნიშვნელოვანი;
მაგრამ ხომ ვიქმდი უკეთესს, თუ მტერს წინ აღვუდგებოდი
საზღვრებზე, და შინ სისაწყლეს, მონობას არ დავუცდიდი.
დიაღ, ეს მითხრა მე გულმა და მკერდის ქვეშე სიღრმეში
აღმეძრა გამბედაობა და იმისიცა წყურვილი,
რომ სამშობლოსთვის მეცოცხლა, იმისთვის მომკვდარვი-
ყავი,
და ღირსეული მიმეცა მე მაგალითი ყველასთვის.
მართლაც, რომ შენივთულიყო ახალგაზრდობის ძალები
საზღვრებზე და არ დაეთმო, შეკავშირებულს, მტრებთ-
სთვის,
ო, ჩვენს ქვეყანას ისინი ხომ ველარ გადმოლახავდენ,
ველარ შესძლებდენ ჩვენს თვალწინ ჩვენის დოვლათის
შთანთქვასაც,
მამაკაცთ დამინებას და ცოლთა და ქალთა ტყვევნასა.
იცოდეთ, დედა, გულში მაქვს ღრმად ამოჭრილი გან-
ზრახვა,
მყის შევასრულო, რაც მიჩანს საზრიანად და მარ-
თლივად:
რადგან ვინც არჩევს ხანგრძლივად, ყოველთვის კარგს
ვერ აირჩევს.
იცოდეთ, რომ შინ აქედან არ დავბრუნდები ისევე!
აქედან გავეშურები პირდაპირ ქალაქისაკენ
და ჩემს მკლავს, ჩემს გულს გადავსცემ მეომრებს წმიდა
განზრახვით,
რომ შევეწირო სავსებით მე სამშობლოსთვის სამსახურს.
მაშინ მამა-ჩემს უთხარი, მეც მიცხოველებს თუ არა
ამ გულს პატივის შეგრძნობა და მწადს თუ არა ავმაღლდე!
აქ შთაგონებით მიუგო ჭკვიანმა დედამ, კეთილმა,
ჩუმად ცრემლების ფრქვევითა, თვალთ რომ სდიოდა
ადვილად:
შვილო, შენს შორის, შენს არსში რა არის, რომ შეი-
ცვალა,
რომ შენს დედასთან აღარ ბჭობ ვით გუშინ, როგორც
ყოველთვის
გულახდილად და თამამად, და აღარ ამბობ შენ იმას,
რაც შენს გულითად სურვილებს პირდაპირ შეეწონება!
რომ ყურს უგდებდეს შენს სიტყვას ახლა მესამე პირიცა,
სწორედ რომ ფრიად გაქებდა და ამ შენს განზრახულებას
დაგიფასებდა ისე, ვით უპატიოსნეს რამ საქმეს
შენი შთამგონი უბნობით და სიტყვით მონაბირები.
მაგრამ მე გკიცხავ მხოლოდ-ღა, რადგანაც გიცნობ, იცოდე,
უმეტეს ხელმიწვენებით ვიდრე სხვა დანარჩენები.
შენ მალავ შენს გულს, ამავ დროს გაქვს სულ სხვა გვა-
რი აზრები,
რადგან ვიცი, რომ არ გიხმობს შენ დაფდაფი და ნაღარა
შენ არ გწყურია გამოჩნდე მუნდირით ცირათ წინაშე;
შენ მოწოდება გაქვს ერთი, რაგინ მამაციც, მხნეც იყო,
რომ შეიხახო შენ სახლი და მოუარო შენს ყანებს.
მაშ აბა მითხარ გაბედვით: ეს რამ-ღა განგაზრახვია?

(შემდგომი იქნება).

ვარლამ დონდუა.

სულის მოგზაურობა.

ეტიუდი.

„მელთა ხვრელი უჩანს, და ფრინველთა
ცისა საყოფელი; ხოლო ძესა კაცისასა
არა აქვს, სადა თავი მიიდრიკოს".

წმიდა სახარება.

I.

ის ახალგაზდა იყო. მაღალი ლერწამივით აყრილი ტანი ჩამოსხმულ თეთრს მარმარილო ქანდაკებას ჰგავდა. სუნთქავდა გაზაფხულის ყვავილთა სურნელებით. ზამბახსავით გარდაშლილიყო. დილის მზის სხივები პირველად მას უალერსებდენ. ვარდები დაწნულ გვირგვინს ადგამდენ თავზე.

ეროვნული

ღამის ცის მნათობნი მხოლოდ მას დაჰხაროდენ, მთის ნიავი უკოცნიდა ლოყებს, ცვარ-ნამი უშრობდა ცრემლებს. ლოტოსის ხეივანთა შორის — ის ეროსი იყო. სიყრმიდანვე უცნაური — ის არავის მიჰკარებია ახლო. ყველას გაურბოდა.

ფრთხიალი იყო, ვით ტყიდან გადმოჭრილი ირემი. ნაპრალსა და მღვიმეთა შორის ხეტიალი უყვარდა. კლდის ციცაბოზე, ღელე ღრანტეებზე ისე დაიარებოდა ვით შველი. ქურციკი.

II.

ერთხელ ბევრი იარა, ბევრი მთა და ბარი გადაიარა. ერთ მთის ძირას მიადგა. უდაბნო ადგილს, სადაც პატარა ქოხი იდგა.

მწყემსის ბინა ეგონა. მივიდა. დაარახუნა კარები. წყალი მოსწყურდა. უნდოდა საშინელი წყურვილი მოეკლა. კარების დარახუნებაზე, ქოხიდან ერთი მოხუცი კაცი გამოვიდა. მისი თეთრი მხრებამდის ჩამოშვებული თმები, ვერცხლსავით ბრწყინავდნენ მზის სხივებზე.

ახალგაზდა ყმაწვილი მის დანახვაზე ჯერ შეჰკრთა, მაგრამ როდესაც დააკვირდა მოხუცის სახის ნაკვთებს ესიამოვნა კიდეც. ის მიჰხვდა თუ ვის წინაშე იდგა ამ ჟამად. მოხუცი კაცი — ბერი იყო.

— მამაო!

აღარ დააცალა ბერს ბაგეს გახსნა და დაუმატა:

— თუ შეიძლება წყალი დამალევინე. წყურვილისაგან ვიხრჩობი. სასა ამომიშრა.

ბერი შევიდა ქოხში დი სურით ცივი წყაროს წყალი გამოუტანა. ყმაწვილმა მოიყუდა სურა და ხარბად დაეწაფა წყალს. ბერი კი განცვიფრებით შეჰყურებდა ყმაწვილს. ამისთანა ლამაზი ადამიანი მას ჯერ არ ენახა. გაოცებული იდგა. ბოლოს შეეკითხა:

— ვინა ხარ, შვილო? აქ როგორ გაჩნდი, ვინ მოგიყვანა ამ უდაბნო ადგილს, სადაც ადამიანს თავისი ცოდვილი ფეხი არ დაუდგამს.

ყმაწვილი შეიჭმუხვნა, შუბლის კოპები შეიკრა და მიუგო მედიდურის კილოთი.

— სცდები, მამაო! მე ცოდვილი არა ვარ. ჯერ არც ავი გამიკეთებია და არც კარგი. მე ისევე წმიდა და უცოდველი ვარ, როგორც ახლად დაბადებული ნორჩი ბავშვი. — მაშ კეთილი იყოს აქ შენი მოსვლა... მაგრამ, შვილო, ნუ გამიწყრები თუ კიდევ შეგეკითხები. მაინც როგორ მოახწიე ამ ადგილს, საიდან მოდიხარ, რა გინდა, რას ეძებ? .

— ცხოვრებას!

— ცხოვრებას?!

გაკვირვებით შესძახა მოხუცმა.

— დიაღ, ცხოვრებას!

განუმეორა მტკიცეთ ჭაბუკმა.

— მე მინდა, მამაო, ვიპოვო ის ცხოვრება, რომელსაც ასე ხარბად ეწაფება ყოველი სულდგმული, ყოველი ცოცხალი არსება. მე მსურს გავიცნო, დავინახო ის საიდუმლოება, რომელსაც ყოველი ადამიანი ესწრაფის.

— ცხოვრების ძებნა არ იქნება შვილო, მისი პოვნა არ შეიძლება.

დაიწყო მოხუცმა და სასოებით აღაპყრო ზეცას ხელები.

— ცხოვრება ნივთი არ არის, რომ შეეხო, იგი სიყვარული არ არის, რომ მოინადირო: იგი ოქრო და ვერცხლი არ არის, რომ აღმოაჩინო.

ერთ წამს მდუმარება ჩამოვარდა. ბერმა თავი ძირს დახარა.

— მაშ რა არის ცხოვრება, მამაო?

— შეეკითხა ისევ ყმაწვილი.

— არა, შვილო, მაგისი ახსნა არ შეიძლება. წადი იცხოვრე და შენ თითონვე გაიგებ თუ რა არის ცხოვრება. მხოლოდ ეს კი იცოდე: ცხოვრების საიდუმლოებას ვერ გაიგებ და ისე მოჰკვდები რომ „შენი უკანასკნელი სიტყვა „არ ვიცი“ იქნება.

— მაშ, ნება მომეც, აქ, შენთან განვლო ჩემი სიცოცხლე.

— არა, შვილო, დიდ საქმეს კისრულობ. დაჰხედე შენ თავს როგორ ჰყვავი, გაფურჩქვნილხარ! შენ ალთქმის დადება არ შეგიძლიან.

— როგორ?

— როგორ და ისე რომ შენ ასე ადრე როდი დამარხავ შენ თავს.

— განა შენ კი დამარხული ხარ?

— ჰო, დიდი ხანია! დიდი ხანია, შვილო რაც ყოველივე კავშირი გავსწყვიტე წყეულ წუთისოფელთან და ჩემი თავი მე აღარ მეკუთვნის.

— მაშ ვის ეკუთვნი, მამაო?

— ღმერთს!

— მქუხარედ წარმოსთქვა ბერმა და მარჯვენა ხელი ზეცისკენ ასწია.

— მაშ, მარტოდ უნდა გაატარო შენი უკანასკნელი სიცოცხლის წუთები?

არა, შვილო, მე მარტო არა ვარ! აქ უნდა ავაშენო ჩემი სულის სამლოცველო. მე მოვიპოვე ჩემი გზის მიმდევარნი, მოწაფენი, რომელნიც მეხმარებიან, რომელთაც მტკიცეთ გარდაუწყვეტიათ ჩემთან ერთად სამუდამო განყენება ცრუ წუთი-სოფლიდან, რომელთაც დაუმარცხებიათ თავიანთი გულის-თქმანი და ვნებათ-ღელვანი.

მოხუცმა დაატარა ჭაბუკი და აჩვენა რამდენიმე პატარა ქოხი, სადაც ბერები იდგნენ

საღამო ხანი იყო. მზე ჩადიოდა. გორას ეფარებოდა. სხივები აქეთ-იქით გადაეტყორცნა და ნელ-ნელი ჰკარგავდა თავის სიცხოველეს, სიძლიერეს. აგერ ალმაცერად დაეშვა, უკანასკნელად მოუალერსა ქვეყანას და მძიმედ ჩაესვენა. მთის წვერები წითლად შეიღება, ვარვარი დაიწყო, თითქო კოცონი იწვის და საშინელ ცეცხლში გიზგიზებს.

ყმაწვილს მეტად მოეწონა ადგილის მდებარეობა. ირგვლივ დიდი გარშემორტყმული ტყით შეფენილი მთები, მშვენიერი განმარტოებული ხეობის გრილი მოსალმუნე ნაზი ნიავი და წყალჩანჩქერის ქშუილი — სულ სხვა საზღაპრო სანახაობას უყენებდა ჭაბუკს თვალწინ.

და აი აქ უნდა აშენდეს დიდი ეკლესია! განაგრძო ისევ მოხუცმა. აქ უნდა გაისმას განუწყვეტელი წირვა ლოცვა, წმინდა გალობა და ლაღადება. ქება-დიდება მხოლოდ დიდებულ ჩვენ ღმერთისადმი. შენ კი, შვილო,

ამის აღმასრულებელი არა ხარ, შენ ვერ მიეკედლები ჩვენ სასუფეველს, შენი არსება აქ ვერ შეეხიზნება, აქ არ არის შენი ადგილი. შენ სულ სხვა მხარე გიწვევს. წადი აქედან შორს, შორს და გამოსცადე წუთისოფლის სიტკბოება და სიმწარე. აქ კი ვინც ფეხს შემოსდგამს, აქ უნდა დარჩეს სამუდამოთ და აქვე უნდა დაიმარხოს. აი სიბნელემ მოიცვა გარემო. ღამდება. ეხლა შენ ველარსად წახვალ. ამ ღამეს ჩემთან გაატარებ და ხვალ დილით, რა წამს, აი, იმ მთის წვერზე მზე ამოჰყოფს, იმ წამსვე შეუდგები შენ გზას და წახვალ ცხოვრების სანახავად.

III.

მეორე დღეს აღმობრწყინდა მზე თუ არა, ბერმა დალოცა იგი, გადასწერა პირჯვარი და ჭაბუკი გაუდგა თავის გზას, ბერს რომ სტოებდა ჭაბუკი, გულმა რაღაცნაირად დაუწყო ძგერა. თითქო სევდით ემსჭვალებოდა. არ უნდოდა მყუდრო ადგილი და სათნოიანი მოხუცი ბერი დაეტოებინა. სულ უკან უკან იხედებოდა; ან ეხლა დამიძახებს, ან ეხლაო!

მაგრამ იგი უკვე კარგა დაშორდა იმ ადგილს, სადაც ბერი იყო.

გული შეუკუმშდა. ნაღველმა ხვრა დაუწყო. მიდიოდა და ფეხის გადადგმა ეზარებოდა.

გაუწვია ერთს პატარა გორაკს და დაეშვა ერთ მწვანე მინდორზე. შორს პატარა ტყე მოსჩანდა და ამ ტყისკენ გასწია.

მიუახლოვდა, უნდოდა შემოტრიალებულიყო, პატარა ბილიკს დასდგომოდა, მაგრამ უმალ იქვე გაშეშდა, განცვიფრდა, გაოცდა მომხიბლავ, გრძნეულ სურათის წინ. ტყის შუა გულს გადაჭიმულიყო პატარა ტბა. ტბის პირზე იჯდა გამაგიჟებელი ლამაზი ქალწული, თმა გაეშალა და წინ გულის პირზე გადმოეყარა. ვარსკვლავივით მოციმციმე თვალები ძირს დაეხარა და ტბის მოკამკამე წყალში იმზირებოდა. ქალი შიგ ვიღაცას ულერსებდა, თავს უკრავდა, ულიმოდა, ვიღაცას ეწონებოდა. მისი სიტურფით აღსავსეს სახე კი მედიდურობას მეტყველობდა. უცბად აიხედა და რა დაინახა მის წინ მდგომი მშვენიერი ჭაბუკი საშინლად დაიკივლა. ხელები გამოწვდილი დარჩა და ყმაწვილისკენ მიილტვოდენ, მის მიზიდვას ლამობდნენ.

ჭაბუკი გაირინდა. თავი სიზმარში ეგონა, სადღაც საზღაპრო ქვეყნისკენ მიექანებოდა, ვერ გამორკვეულიყო და ხარბად მიაჩერდა ცოცხალ ქანდაკებას. ფეხი წინ ვერ გადაედგა. ენა ვერ დაეძრა. სუნთქვა ეკვრებოდა. მთელი მისი არსება უცნაურმა ჟრუანტელმა აიტანა, გულში კი ფიქრობდა: თუ მოჩვენება არაა, თუ სინამდვილეა, აი რა ყოფილა ცხოვრება.

თავის თავს ძალა დაატანა, ძლივს გადასდგა ფეხი, ანგარიშ მიუცემლად გაიწოდა ხელები და სიზმარეულად გასწია ქალისკენ.

მივიდა. თვალი თვალს გაუყარა. ყმაწვილმა უცბად ჩაიჩოქა ქალის მუხლებთან.

ქალის თეთრი ხელები მსწრაფლ ჭაბუკის მხარზე დაეშვნენ.

და მხურვალე კოცნამ შეაერთა მათი ბაგენი.

IV.

გაეიდა დრო.

ერთ მშვენიერ ხეებ შუა ჩამალულ სასახლის წინ, ძირს ბაღში, მწვანეზე, იჯდა ახალგაზდა ვაჟი და ხელში ეჭირა ჩვილი მოტიტინე ბავშვი.

იქვე ახლო ხალიჩაზე წამოწოლილიყო ახალგაზდა ქალი და მაისის სურნელოვან ვარდს იწვდიდა. ჰკოცნიდა და გულუხვად აყრიდა ვაჟს და პატარა ბავშვს.

ვაჟიც ულიმოდა, თვალიბით მადლობას უგზავნიდა, ჰპირდებოდა ბედნიერებას, ნეტარებას და სტკბებოდა ქალის სილამაზით.

— ოხ, რა ტკბილი ყოფილა ცხოვრება. რა მშვენიერი! ფიქრობდა ჯან-ღონით სავსე ვაჟკაცი.

— ნეტავ სულ ასე უდარდელად გავატაროთ ჩვენი სიცოცხლე, ნეტავ სულ ასე ახალგაზდანი ვიყვნეთ! არასოდეს არ დავბერდეთ, არასოდეს არ მოვკვდეთ!

ქალიც ამ ჟამად მეტად ბედნიერი იყო. მისი შეგრძნობა სავსე იყო დიდებით, სიმდიდრით, ყოველივე ქვეყნიური სიკეთით.

მათ წინ გადაშლილი იყო ცხოვრება თვალწარმტაცი. ფუფუნება, ალერსი, სილამაზე და სიყვარული.

ეგონათ გულუბრიყვილოთ რომ სულ ასე იქნებოდნენ და შესვამდენ თას სიტკბოებისას და ნექტარს უკვდავებისას.

სული ლაღობდა, ნეტარობდა, ხარობდა.

დრო კი მიდიოდა. თვე თვეს მისდევდა და წელიწადი წელიწადს. ნელ-ნელა მიაქანებდა სიცოცხლის ფურცლებს!..

V.

ერთხელ იმავე ადგილას ისხდნენ.

მთვარიანი ღამე იყო. ნაზი ნიავი აშრიალებდა ხეების ფოთლებს.

იქვე ახლო პატარა ყმაწვილი იჯდა მჩქეფარე აუზის წინ და თავის საკრავზე გასაოცრად ამეტყველებდა სევდიან მელოდიას.

ირგვლივ სიჩუმე მეფობდა. ყველაფერი შეჩერდა. მისწყდა ბუნების სუნთქვაც. მხოლოდ ტკბილი სიმთა ჟღერა ისმოდა ჰაერში. მაღლა ზეცისკენ მიაქანებდა. იქ სადღაც შორს იშლებოდა, კამარას ჰკრავდა ნაღვლიანი მელოდია. უცბად მოსწყდა ხვაშიადის აკორდი და ზეცაში გაისმა მკვნესარე ხმა. თვითეული მელოდიის ამონაკვნესი ჰანგი, უკვე ხანში შესულ ვაჟკაცს გულს უგმირავდა და განუზომელ სევდა—ვაების უსადგურებდა.

მთვარე ფოთლებ შუა გამოჩნდა და დაიწყო ამაყათ ცქერა. თავისი სხივები მიაშუქა ლამაზ ქალს და შორიდან მომხიბლავი გამოაჩინა მისი პირისახე.

ვაჟკაცმა უცბად მიაპყრო თვალები ქალსა, უნდოდა ერთი კიდევ დასწაფებოდა მის სიტკბოებას, ერთი კიდევ დამტკბარიყო მისი სილამაზით—მაგრამ ვაებავ! სილამაზის მაგივრად რა იხილა?

მთვარეს სრულიად წაერთმია ქალისათვის სილამაზე, სიკეკლუცე. სახეზე დიდი ნაოჭები ნათლად აღეხატნა მის სხივებს, გამხმარი კანი და ჩაცვივნილი თვალები გამოეშკარავებინა დედოფალ მთვარეს და თითქო დასცინოდა კიდეც:

განა არ იყო დრო, როდესაც მეტოქეებს მიწევდი? ახლა რაღა ხარ? დროთა-ვითარების დაუტყვია თუ არა თავისი დაღი?! შენ წარმავალი ხარ, მე კი უკვდავი! მაშ ნუღარ შემებრძოლები!

ვაჟკაცს შეჰზარა რა დაინახა ქალის მიმქრალი შარავანდედი.

და ნაღვლიან მელოდიას შეუერთა თავისი გულმოკლული აღმოოხვრა. ამ აღმოოხვრაში აღმოიხატა დალეულ გულის ვედრება, ხვეწნა, მუდარა დაკარგულ ბედნიერებისადმი.

გასწყდა ძაფი, ჩაიძირა სევდა წყვდიადი, ვაებანი გულშემზარავი.

პატარა ყმაწვილმა შესწყვიტა ციური ხმები.

ვაჟკაცმა მიიხმო იგი, ჩაიკრა გულში და მწარედ, გულზე მოწოლილ ბოღმა-ნაღველისგან აქვითინდა.

მდუღარე ცრემლები მოსკდა, მათგან გადმოხეთქილ ნაკადსავით.

რა ატირებდა, რა აცრემლებდა ბედნიერ ადამიანს? ვინ იცის!!

განა სატირელი და სადარდელი არაფერი აქვს ადამიანს ამ ქვეყნად?!..

VI.

ღამეა.

გაჩაღებულია დიდი დარბაზი.

დიდი ხეიმია.

ცეკვა. სიცილ-ხარხარი.

ყველას მოუსვენრობა, სიმხიარულე ეტყობა. ყველას სახეზე წითელი ალმური ასდის, ყველა უსაზღვროდ, თავდავიწყებით მისცემია თავდაუჭერელ ვნებათა-ღელვას.

მხოლოთ ერთი ადამიანი თავჩაქინდრული ტრიალებს აჭრელებულ სფეროში. ეტყობა გიჟური ორგია და ვაკხანალია მოსწყენია და აღარ იცის სად გაერთოს, ვის მიეკედლოს.

დაღვრემილი სახე-მეტყველობდა რომ იგი გაწამებული იყო. არავითარი სიკეთე მას არ მიჰკარებია.

არც სიყვარული, არც მეგობრობა, არც დიდება, არც სიტკბოება, არც სათნოიანეობა და არც ბიწიერება.

ყველაფერი კი გამოსცადა. ყველაფერი გამოიარა. ერთგულად, სამუდამოდ არაფერი დარჩა მასთან.

ყველა გაქრა ლანდივით, მოჩვენება და აჩრდილივით!

ცხოვრების მწარე ფიალა დასცალა.

VII.

შემოდგომა იყო.

ბუნება აღარ ხეიმობდა.

გულჩათხრობილი გამოიყურებოდა.

მის წიაღზე სევდა-ვაებანი გამოჰკრთოდა

წყალ ჩანჩქერი ისე აღარ ქშუოდა. მთიდან ისე აღარ მორბოდა.

ფრთოსანიც აღარ ფრთხიალებდნენ.

ბოლცვნი, გოაკნი, ველ-მინდორი გახუნებულიყვნენ

ტყეს ყვითელი ფერი დასდებოდა.

ფოთლები მძიმე-მძიმედ ცვივოდა ძირს.

ის ამ დროს ერთ განმარტოებულ ადგილზე იჯდა.

გული ბოღმით ჰქონდა სავსე. ცრემლები ახრჩობდნენ.

გაზაფხული—სიყმაწვილე წავიდა.

ზაფხული—სივაჟკაცეც მალე გაჰქრა.

და შემოდგომაც სიბერე მიიპარება.

და რაღა დარჩა? თეთრი ზამთარი?!

სიკვდილიც ახლოა!..

VIII.

საფლავსა სთხრიდნენ.

მან გვერდზე გაიარა.

შიგ ჩაიხედა.

შეჰზარა. თავბრუ დაესხა.

მესაფლავეები რიგ-რიგად ისვრიდნენ ადამიანის ძვლებს: ხელებს, კანჭებს. თავის ქალაც ამოაგდეს. საშინელება იყო ეს თავი. მაღალი შუბლი, და დაკრეჭილი კბილები ცრუანტელს უვლიდა ტანში ადამიანს.

გაიფიქრა: მეც ასე მომივა. როგორი უბედური ყოფილა ადამიანი. იყო და აღარ არის. ეს ყოფილა ადამიანის ხვედრი.

გზაზე, რომ დაბრუნდა მიცვალებული დაინახა. კუბოს უკან ერთი შეშლილი ქალი მისდევდა და მწუხარების ნიშნად თავს აქეთ-იქით იქნევდა.

რო დაინახა ეს სურათი—ტვინი შეერყა.

ფეხი აუჩქარა.

მაგრამ თვალთ კი არა შორდებოდა...

კუბო... თავის ქალა... დაკრეჭილი კბილები...

IX.

მწარე იყო მისი წუთები.

დაიწყო მოგზაურობა.

იქნება ამას მაინც გადაეყარა გუდიდან დარდი—ვაება, იქნებ როგორმე შვება მისცემოდა მის ტანჯულ სულს.

მაგრამ ამაოდ.

მთელი ქვეყანა მოიარა.

სად არ იყო, რაღა არ ნახა.

მაგრამ ყველგან სისაწყლე, სიბედშავე, სიღარიბე იხილა.

იგივე სიმხიარულე, იგივე სიმდიდრე, იგივე უსუსურობა, იგივე გარყვნილება და ბიწიერება გადაეშალა თვალწინ.

ზოგი ხალხი თავიანთ ქონებას აქებდა, ზოგი თავიანთ სილამაზეს, ზოგი თავის გამჭრიახობას, ჭკუა-გონებას და ათას სხვა ღირებულებას.

ყველაფერი კი წარმავალი იყო, ყველაფერი მოსპობას მეტყველობდა. გამოფითულ ცხოვრებას.

ისიც მოიქანცა, დაიღალა, ჰაერი აღარ ჰყოფნიდა.

შორს, შორს მაცდური წუთი—სოფლიდან, მოსვენება. მყუდროება ისევ! განმარტოვება, განდგომა, განცალკევება.

წყევა და კრულვა რაც რამ შექმნილა ამ ქვეყნად

X.

საღამო დგებოდა. მზე ჩასვლას აპირებდა. ღრუბლებში ჩამალულიყო და იქიდან იჭვრიტებოდა. ერთ ალაგას მარაოსავით გადმოუშვა თავისი სხივების ნაწყვეტები და ოქროს ფრად ელვარებდა. გარშემო სიჩუმე სუფევდა.

უდაბნოს მონასტერი ნეტარ ცხოვრებას მისცემოდა. წმიდა გალობა, ლოცვა და ვედრება არღვევდნენ გარემოცულ მყუდროებას და სიმღერა, ვითარცა ფსალმუნი,

მძიმე-მძიმედ ზეცას მიილტვოდა და შემოქმედების მადიდებელი ჰიმნი თითქოს იქ მაღლა, განუზომელ სივრცეში ჰპოებდა სამუდამო-სამარადისო განსვენებას.

მონასტრის ზღუდეს მისდგომოდა მგზავრი ვინმე. ეტყობოდა დიდი ხნის ნამგზავრი იყო. მოქანცულნი, დაღლილი სახე დასვენებას თხოულობდა. ჭაღარა თმა მოწმობდა რომ იგი შუა ხანს უკვე გადაცილებული იყო და ცხოვრების სამხარზე დაშვებულიყო.

ტკბილი გალობა ესალმუნებოდა მის დაღლილ, მოქანცულ სულს, გაწამებულ დაჭრილ გულის იარებს თითქო უკურნავდა და უმთელებდა.

როდესაც გათავდა ლოცვა, გარედ ბერები გამოიშალნენ. უკან ორ ბერს, აქეთ იქით ხელგაყრილი წინამძღვარი მოჰყავდათ.

მგზავრმა იცნო ის. ძირს თავი დახარა და ლოცვა კურთხევა სთხოვა.

— ღმერთმა გადღეგრძელოს შვილო!

უპასუხა წინამძღვარმა.

— ვინა ხარ, რამ მოგიყვანა აქ.

— ცხოვრებამ!

მიუგო კაცმა. მოხუცი შეტორტმანდა ამ სიტყვაზე. მოსულს მიაჩერდა.

— ვერ მიცნობ? მე პირველად არა ვარ აქ.

— შვილო, თვალთ აღარ მიჭრის. ველარ გცნობ. შეიძლება პირველად გხედავდე—ხოლო შენგან წარმოთქმული სიტყვა კი პირველად არ მსმენია.

— გახსოვს, მამაო, ამ ოცდა ათი წლის წინად რომ მზის ბლმოსვლის დროს გაისტუმრე ერთი ჭაბუკი ცხოვრების სანახავად?! ეს მე ვარ! მზის ამოსვლის დროს წაველი და დავბრუნდი მზის ჩასვლისას!..

მოხუცმა ათრთოლილი ხელები და მილულული თვალები ზეცას მიაპყრო.

— მამაო, მაშ ეხლა მაინც შეიფარე ჩემი ტანჯული სული. ეხლა კი შემიძლიან აღთქმის დადება.

— ნუ თუ ცხოვრებამ შენც უარგჰყო, შვილო! ნუ თუ ვერაფერი მოიპოვერა დედამიწაზე?

— ვერა, მამაო, ვერაფერი ვპოვე ქვეყნიერებაზე. ვეძებდი სიყვარულს და ვპოვე-სიძულვილი. ვეძებდი სიწმინდეს და ვპოვე—გარყვნილება. ვეძებდი სიტკბობას და ვპოვე—წყევა და კრულვა. ადამიანს ვარდ-ყვავილი გაუფინე ფეხ-ქვეშ, მაგრამ მან მე სამაგიეროთ ეკალი გამიფინა. მე თუ ვკოცნიდი, ის შუბით მიგმირავდა გულს. ჩემი სული დავამხე ძირს—ადამიანმა შეუბრალებლად გაჭქელა, შეულაცხყო. რაღა ვარ ეხლა? დევნილი, გმობილი.

— მაშ აღსრულდეს ნება ღვთისა!

დაიწყო მოხუცმა.

— ამიერიდან შენ აღარ ეკუთვნი ცრუ წუთი სოფელს! შენ განვლე ცხოვრების მღელვარე ტალღები და ეზიარე წმიდა ტანჯვას. მაშ, ილოცე და ადიდე დიდი შემოქმედი, რათა მოგიტევოს და, შეგინდოს შეცოდებანი შენნი!.. განიწმინდე სულით და ხორცით ზენაარ სამყოფის შესასვლელად!...

XI.

განვლო რამდენიმე წელიწადმა.

მონასტერში შესულმა ბერმა პირველადვე დიდი სახელი გაითქვა. ყველანი ემადლიერებოდნენ, პატივსა სცემდნენ. შეუყვარდა წინამძღვარსაც. მან ანდერძი დასდო, რომ მის სიკვდილ შემდეგ წინამძღვრად იგი ამოერჩიათ, ღრმა მოხუცს ძალიან უყვარდა მასთან ბაასი. მოცლილს დაინახავდა თუ არა ბერს, მიიხმობდა სალაპარაკოდ, ესაუბრებოდა წმინდა მამებზე, მოციქულებზე და მათ სასწაულ ცხოვრებაზე.

— აი, მე სამოც წელიწადზე მეტი იქნება, რაც ამ უდაბნოს შევეფარე და მოვშორდი მაცდურ წუთისოფელს.

ეუბნებოდა მოხუცი.

— ცხოვრება სულ ფუჭი ყოფილა, შვილო ჩემო, რომელიც სიზმარივით მალე ჰქრება და ადამიანი კი მისი სასროლი ბურთი. და რაც კი მე აქ მოვსულვარ ჩემი სული არ ტანჯულა. მხოლოდ აქ შეიძლება ჰპოვოს ადამიანმა სულის სიმშვიდე და თავისი ბინა ადგილი. მაგრამ თუ აქაც ვერ ჰპოვა სიმშვიდე დაირღვა სულიერი ადამიანის კავშირი—მაშინ ვაი მას, რომელიც ვერსად ჰპოვებს მონანიების გზას და სული მისი იქნება ბნელი, შეჩვენებული, ვით ჯოჯოხეთი, შავი წყვდიადი.

XII.

მოპირქუშებული დღე დაყმენდილი იყურებოდა. ცა გრგვინავდა. შავი ტყვიის ფერი ღრუბლები სქლად ირეოდნენ. ჩაბნელებულიყო ტყე ულრანი საშინელი ნისლი ჩამოწოლილიყო მთებზე და ლეჩაქსავით გადაჰფაროდა მთელ მიდამოს. ნიავიც შემწყდარიყო. დღე უკუმეთ ღამეს დამზგავსებოდა, აღარაფერი სჩანდა. კაცი თავის გვერდზე მდგომ ადამიანს ველარ გაარჩევდა. ზეცა თანდათან უფრო რისხდებოდა. მაღლა შავ არეულ ღრუბლებში რაღაც მხეცსავით გაწოლილიყო. უცებ საშინლად გაიელვა. გველივით დაიკლაკნა და შესაზარმა ჭექამ დედამიწა შეარყია. ამას ზედ მოჰყვა ადამიანის გულის გამგმირავი შესაზარი კივილი.

გულგახეთქილი ბერები კარში გამოსცვივდნენ, ანთებული სანთლებით.

— რა იყო, რა?

დაიწყეს ერთმანეთის შეკითხვა.

— ღმერთო ძლიერო! შენ დაგვიფარე და გვიხსენი!

— ჰო, ეს რა საშინელი უკუმეთია!

— ეს რაღაცას მოასწავებს!

— ისე არ ჩაივლის.

— უეჭველად დიდი უბედურობა მოელის ქვეყანას!

— ამისთანა ზეცის რისხვას მე ჯერ არ მოვსწრებივარ. მთელი დედამიწა ლამის არის გადაბრუნდეს.

— სამჯერ ისე შეირყა და ქანაობა დაიწყო დედამიწამ თითქო ეს არის გადაბრუნებას აპირებსო!

როდესაც ასეთ მითქმა-მოთქმაში იყვნენ ბერები, ეკლესიიდან ვიღაცა კაცის ხმა მოესმათ.

— ჰეი, აქ კაცია მოკლული! სანთლები მოანათეთ!

ბერები მსწრაფლ გაეშურნენ საიდანაც ხმა მოესმათ, მიაშუქეს სინათლე და საზარელი სურათი წარმოუდგათ თვალწინ. ზედ მონასტრის კიბეზე, კარებთან გადაშხლართული ბერის უსულო გვამი ნახეს. გული დანით ჰქონდა გაგმირული. ასე ეგონებოდა კაცს რომ დანა ზეციდან

ჩამოვარდნილა და ზედ სწორედ გულისფიცარზე დასცემიაო.

— ჰო, ცოდვილო ადამიანო!

ერთხმად წამოიძახეს ბერებმა. მაშინვე წინამძღვარს აცნობეს ეს ამბავი.

თავზარდაცემული მოხუცი ძლივს გამოიყვანეს გარედ. მიიყვანეს, სანთელი მიუნათეს მოკლულის პირისახეზე და წინამძღვარმა ნათლად გაარჩია, თუ ვინც იყო იგი.

— ჰო, ღმერთო ძლიერო! ნუ თუ... ნუ თუ...

წაილუღლუღა საცოდავად მოხუცმა და ათრთოლებული, აცახცახებული მუხლებით იქვე დაეცა. წამოაყენეს. ძლივს. მოიკრიფა ძალ-ღონე წინამძღვარმა და ბერებს უბრძანა, რომ მაშინვე ტაძარში შესულიყვნენ ყველანი და დაეწყოთ წირვა-ლოცვა.

გაისმა ზარის მწუხარე გუგუნი და ბერთა ჩუმი, წყნარი გალობა.

შეშინებული წინამძღვარი პირქვე დამხობილი დიადი სასოებით ლოცულობდა.

გარედ კი საშინელება იყო.

საზარლად სჭექდა და ჰქუხდა. დედამიწა მთლად ზანზარებდა და გულშემზარავად გმინავდა.

ვახტანგ გარრიკი.

წამების წელი.

ნახაზი.

Uაეშნით გაიშალა მის წინ ზღვის ფირუზი სუფრა. .

ტალღები გაინაბა. .

მკრთალი მზე ესროლის დატენილ სხივებს ფირუზ ზედაპირს და დაქანცულათ ეთამაშება მძინარე სიღრმეს ..

ილევა დღე ..

ის სდგას მარტო სევდიანი სიშორის თვალ-უწვდენ სივრცის ნაპირზე .

დაქანცული სიშორის ცისფერ ეთერში ყრუდ ლივლივებს დასამარებულ იმედების ნაღვლიანი სიმფონია. მარტოა ის. გაშეშებული სდგას აქ და მისი ცქერა აღარ გადარბის მოცულ ჭავლის დოლბანდზე ცელქად – ის მხოლოდ დაშვებული, რწმენა—მკვდარი ჩაშტერებია ერთ წერტილს – იქ, სადაც ზღვა უერთდება ჰორიზონტს და ჰქმნის ტკბილ ბურუსს იდუმალებისას .

არაფერს არ ეძებს ის ..

და არაფერი არ იზიდავს მის ცქერას. ის მხოლოდ უნებოდ ჩაშტერებია ერთ წერტილს გაშლილი წყნარი სივრცისა, და შავი ფიქრით მოსავს წარმოდგენაში აშლილ წარსულის სურათებს...

წელიწადია დღეს...

ჯერ იყო—საპასუხო სხივი იმის თვალებში... ტკბილი ოცნება აენთო, დიდი ხნის ლტოლვამ გაშალა ფრთები ..

შემდეგ—ანთებული ღიმილი და ცისფერი ცქერა .. ანთებულ ფიქრთა ლოცვით მიტანა წმიდათა წმიდის სამლოცველოზე, ფაქიზი თაყვანისცემა სულის ულრმესი სიმღერა...

იმედებით სავსე მკერდი და ყოველდღიური ანავარდება ალფრთოვანების მწვერვილებზე, მალულ გრძნობათა აფეთქება და პირველი სიტყვა გამხელისა, კრძალვით წარმოთქმული, მთრთოლვარე ვერხვის ფოთოლივით...

და – პირველი ჰრილობა – პირველი ნაკადი უკურნალი ტკივილებისა—დანაბადი დამარცხებულ გულში...

თეთრი—უძილო ღამეები...

და სასტიკი—ბრძოლა ორი გრძნობის—იჭვის და რწმენის, იჭვის და რწმენის და დაღუპვა რწმენის ..

დავიწყების ძიება ..

წელიწადია დღეს...

მთელი წელიწადი– დამარცხების, სულის შეურაცხყოფის, დამცირების—ჰმ – მას მწარედ ჩაეცინა წუთით—დამცირებისაც კი—იმისთვის—ვისაც არასდროს არ სცოდნია რა არის დამცირება ..

წელიწადი—ღირსების დაწიხლვისა, თავმოყვარეობის შემუსვრის...

და დამშხამავ ფიქრთა, და მძიმე, გარდაუვალი—კაეშნიანი შფოთვისა—რომელთაც—ვერსად წაუხვალ, ვერ გაექცევი, ვერსად დაემალები ..

მთელი წელიწადი... არა—მთელი საუკუნე. .

. ამოიშალე მოგონებიდან—ამოიშალე გულიდან—წამების წელო...

ხანჯლები დაუტრიალდა გულში. ამოხდა კვნესა. თვალები დანაბა და ნაპირის კლდეს მიეყრდნო .. ძირს ტალღა გაიშალა.

თეოიანელი.

1922 წ.
შემოდგომა.

კურტან – ქვეშ.

Uხალ-ნაავადმყოფარი ზის ასატურ ქუჩაში თავის კურტანზე და მზეზე ითბობს დათენთილ სხეულს. უხარია, რომ ერთი თვის წოლის შემდეგ ეღირსა ფეხზე წამოდგომას. არც კი იცის, რით იყო ავად. არც უწამლია, კურტნიანმა ამხანაგებმა, მასთან რომ ცხოვრობენ ერთ მივიწყებულ სარდაფში, უშველეს ცხელ-ცხელი საჭმელის და თეთრი პურის მიწოდებით. ეს იყო და ეს. აიტანა ძლიერმა აგებულებამ ერთი თვის განმავლობაში შეუნე-

ლებელი სიცხე, რომ წამოდგა თავის ულეიბო და უსაბნო ლოგინიდან, ერთი კვირის განმავლობაში ის ერიდებოდა მძიმე ტვირთის აწევას... გოლიათ ვაჟკაცს გულმკერდი დაპატარავებოდა და ხელები, დათვის თათები, მინაზებოდა. ამის გამო საშოვარი მცირე ჰქონდა ასატურს, და ამხანაგების ვალები დაედო.

დღეს კი მოღონიერებულად გრძნობს თავს და ხარბად ისუნთქავს შუა-დღის ჰაერს, ზამთრის მორცხვი მზით შემთბარს. წყნარი დღეა, ქარი არ ჰქრის. ყურს უგდებს კურტნიანების ამხანაგურ საუბარს. მსოფლიო ომის საშინელმა განაპირდებამ აჰყარა ისინი მშობლიურ მიწა-წყალიდან. კერა-განიავებული ლტოლვილები მოხუცი ტფილისის კალთებს შეეფარენ და კურტან-ქვეშ აქ შეხვდენ ერთმანეთს. შორეულნი, უცხონი...

— ლეთისნიერი ადამიანი რომ გამოვა, გამოვა!.. ტვირთი რომ ბინაზე აუტანე, ფული მაშინვე კი არ მომაწოდა გინებითა და ლანძღვით, არა — ჯერ დამსვა. საუკეთესო პაპიროსი მომართვა. ცეცხლი ჯერ მე მომაწოდა, შემდეგ თავის პაპიროსს მოუკიდა. კარგად რომ დავისვენე და პაპიროსი მოვსწიე. მე თვითონ წამოვდექი წასასვლელად. მართალი გითხრათ, მისგან ფულის აღება მეხათრებოდა. იმან კი გარიგებულ ფასზე კიდევ ხუთასი თუმანი დამიმატა...—ამბობს გრძელწვერა კურტნიანი, თან მადიანად მოჰქაჩავს ლობიოიან ჰადს.

კურტნიანების უხეშ სახიდან მორცხვად გამოიხედა ღიმილმა,—გული მათი თბილად აძგერდა, რომ უცნობის მიერ, რომელიც არც კი უნახავთ, მაგრამ უკვე შეუყვარდათ, დაფასებულ იქნა კურტნიანის ადამიანობა...

ასატურ ფიქრებს მისდევს და მისი ტუჩები დასაცინად იკუმშება:

— უკვირთ კაცური მოპყრობა!.. ის კი თავის სოფელში რომ გაივლიდა, შორიდან უკრავდა თავს დიდი და მცირე... მისი ვაჟკაცობა, შრომა და მუყაითობა ყველასთვის სანატრელი და სახარბიელო იყო...

— მუშაა!..—უეცრად გაისმა მეპურე ვართანას ყვირილი და წამოიჭრენ კურტნიანთა ათეულები. ძუნძულით გარბიან ძახილისკენ, როგორც ქუჩის მშიერი ძაღლები გადმოსროლილ ძვლისკენ...

ვინ დაასწრებს მისვლას, ვინ აჯობებს?

ამხანაგებს წინ მოექცა ასატურ და გრძელ-წვერა. სხვებმა კი ბრძოლა წაგებულად ჩასთვალეს და უკმაყოფილოდ უკან გაბრუნდენ...

— აბა, სად ეჩხირები?! მე მოვედი უფრო ადრე.

— ჩვენ ორნივე ერთად მოვედით.—უპასუხებს ასატურ.— მე ცოტათი კიდეც დავასწარი.

ვართანა ჩოხა-გახსნილი ზევიდან დასცქერის კურტნიანთა ქიშპობას.

— ეხლავე დაეთხოვეთ თქვენს ჩხუბს, ჯერ ნახეთ, რა არის წასაღები.

მოქიშპენი მიაწყდებიან დუქნის კარებს, სადაც ვართანა შევიდა; ერთი მეორეს არ აცლიან კარებში შესვლას. შიგ გაიჭედენ თავისი კურტნებით. აგინებენ ერთმანეთს; არც ერთს არ უნდა უკან გამოვიდეს და მეორეს გზა მისცეს... ძლივს ხმაურით, ბიძგებ-ბიძგებით შევარდენ დუქანში.

კურტნიანები ელიან ვართანას განკარგულებას. ეს კი სდგას და იცინის თავდავიწყებით. წითური სახე აჩარხალებია.

— ოი, დედი!—ძლივს ითქვამს სულს. თქვენ აგაშენათ ღმერთმა! ძალიან მასიამოვნეთ..

— ეს ფქვილიანი ტომარაა წასაღები.

ასატურ ადგილიდან არ იძვრის. აავლებს თვალს წასაღებ ტვირთს: ხუთ ფუთზე ნაკლები არ იქნება!

— სად არის მისატანი?—ჰკითხულობს გრძელწვერა.

— ვერის ,აღმართ-ზევით, მოსკოვის ქუჩაზე.

— აქიდან, სადგურიდან, ამის სიმძიმე ტვირთს რა წაიღებს?! ეე...—ცივად შეტრიალდება გრძელ-წვერა, არც კი შეხედავს ასატურს, უხმოდ გარედ გადის.

ასატურ ყოყმანობს: ისიც გაჰყვეს ამხანაგს? ასეთი ტვირთი ავადმყოფობამდის არა-ერთხელ წაუღია მას კიდევ უფრო შორს. ეხლა კი შიშობს: ძალამ არ უმტყუნოს. არა და, უკან გაბრუნება ამდენი ბურხალის შემდეგ ესირცხვება. ამხანაგები სასაცილოდ აიღებენ ამაყ ასატურს. იმ ფეხ-მონგრეულს და კისერ-წაწვრილებულ გრძელ-წვერას უნდა გაუტოლდეს?!. არა!. ასატურმა იგრძნო ძალის მოზღვავება. მოჰკიდა ნაცადი ხელი ტომარს და თავი შეუქანა სიმძიმის გასაგებად.

— წავიღებ სამი ათას თუმნად.

— ორი ათას თუმანს მოგცემ.

— ნაკლებად არა.—გადაჭრით ეუბნება ასატურ.

— კარგი. წაიღე.

ვართანა უძახის დამხმარეს და ორი ვაჟკაცი გაჭივრებით დაუდებს ასატურს კურტანზე ტომარს. ფეხები მომაგრებული აქვს ასატურს, მაგრამ ხუთფუთიანი სიმძიმე რომ დაეშვება იმის ზურგზე, გააქანებს,—და თითქოს ქიანჭველების ლაშქარი შეესია, სხეულის ყველა წერტილი ნერვიულად აუთრთოლდება; მაგრამ არ შეიმჩნევს ამას და მტკიცე, ნელი ნაბიჯით ქუჩაში გადის...

ამაყად ჩაუვლის გვერდს კურტნიანებს, რომლებიც წყნარად გააყოლებენ თვალს და წამით მასთან ერთად განიცდიან უზარმაზარი ტომრის სიმძიმეს.

ერთი მოსახვევი გაიარა ასატურმა; არ გასჭირვებია და შეშინებული გული გამოუბრუნდა... წარბშეუხრელად მიიტანს ტვირთს დანიშნულ ადგილას.

კიდევ მოსახვევი, და ოფლის წინწკლები მოეფინა გაწითლებულ სახეზე, ტანი შეუხურდა, და ასატურ გრძნობს, რომ ტანზე ბანლები სხმია. ყველა ბუსუსმა სული ჩაიდგა და აამძრავდა. ისინი თითქოს ადგილიდან დაიძვრენ და მთელ ტანზე სეირნობა გამართეს.

სიყელო, რომელიც ავადმყოფობის დროს კიდეც დაუსრულდა, ეხლა ყელში უჭერს, აწუხებს. და ასატურ ჩქარ-ჩქარად მიიბრუნ-მოიბრუნებს თავს, რომ შვება იგრძნოს.

იმედიანად მიაბიჯებს ფეხებს. ახალ ქუჩაზე რომ გავა, თითქოს ტვირთი შეუმსუბუქდა, უფრო ღონივრად გაიწევს წინ.

აი, იმ მოსახვევსაც ჩქარა გაივლის... კიდევ სამი მოსახვევი და პლეხანოვის ქუჩაზე გავა—გზა განახევრებული იქნება.

ვართანა წინ მიდის და ხშირად მოუხედავს უკან: არ გამეპაროსო. ასატურს გუნებაში ეღიმება: ასეთი ტვირთით გაპარვა!?

ჯერ პლეხანოვის ქუჩამდის არ მისულა და ფეხები დაუმძიმდა, თითქოს ვიღაცამ უმტრო და კუნთებზე ფუთიანები ჩამოჰკიდა.. ფეხებს ზევით კი ვერ სწევს, ოდნავ აშორებს დედამიწას, რომ ადგილი გამოიცვალოს. ოფლის ნაკადულებმა აელვარებულ სახეზე გზა გაიკვალეს, და ზოგი ცივად საყელოსკენ მიიმართება, ზოგი წვეთ-წვეთობით ქუჩის მტვერსა და ნაგავს შეეზილება..

ტვირთის სიმძიმე ასატურს თითქოს არ აწუხებს. თანაბარი ქანაობით მიბაჯბაჯებს, ხარივით კისერ-გაწვდილი, ამობერილი ძარღვები გველებივით ზედ გასწოლია: მაგრამ ტანზე ცეცხლი ეკიდება.

თითქოს ალში ჩავარდა... უნდა ამოუხტეს ტანსაცმელიდან, რომ გრილ ჰაერის ტალღებს მიუშვიროს გავარვარებული სხეული. იხსნის გულისპირს, ოდნავ სულს მოითქვამს და ისევ მილასლასობს..

ასიოდე ნაბიჯი გაიარა კიდევ... ცეცხლის ალი უფრო ძლიერად მოედო. რარიგ სურს ერთი შესვენება, ოფლის მოწმენდა, წელის გასწორება!.. არა სჩანს მოხერხებული ადგილი, ტომრის ისე ჩამოსადები, რომ მისი ხელახლად აწევა ადვილი იყოს... აგონდება შემდეგ ქუჩაზე ქვის ლობე, რომელსაც ფართო კიდე აქვს. იმაზე კარგად ჩამოიდება ტვირთი. იკრებს ღონეს და ფეხს აუჩქარებს. ოფლი არ აწუხებს, წურწურით რომ ყელში ჩასდის...

გამოჩნდა თეთრი ქვის ლობე და თეთრად განათლდა გული ასატურის... აბა ნაბიჯი მალი და დაისვენებ ჩქარა!..

სიხარულით აფრთქიალებული მიუახლოვდება ლობეს. ზურგი უჩვენა და ტომარი ფრთხილად დაუშვა ლობის კიდეზე... ღვედს მოუშვებს. წელს გაიმართავს. ცალ ხელს ტომარს მიაბჯენს, ტომარი რომ ძირს არ გადმოვარდეს, ხარბათ ჰყლაპავს ჰაერს. ოფლით დანამულ სახეს იწმენდს სალოკი თითით...

— ეჰე, დაიღალე? ცუდია!—ამბობს ვართანა, მუშას რომ მოუხედავს.

ასატურ არ უპასუხებს. კიდევ შორი გზა აქვს, აღმართიც ასავლელი. შესძლებს წაღებას? არ უნდა იფიქროს ამაზე. გამოუცდია: რამდენს მეტ ფიქრსა და ზომვას დაიწყებს, ტვირთის ზიდვა ამით უფრო გაუჭირდება. კმარა დასვენება! უძახის ვართანას, რომ დაეხმაროს ტომრის კურტანზე დადებაში.

კირკის ქუჩაზე მიათრევს ასატურ ფეხებს.

— გამოიარე, რაღა! საღამომდის ხომ ვერ გიცდი?!

— მძიმეა, ბატონო, მძიმე...

— თუ არ შეგიძლია, სთქვი. სხვას წავაღებინებ. განა შენს გარდა მუშები არ არიან?!.

მუხლები უკანკალებს. ქუდი დიდი ხანია არ ხურავს თავზე, ჯიბეში ჩაუკუმშავს, მაგრამ თავი მაინც თონესავით უხურს, დაწიწული ძარღვები სახეზე მახრჩობელასავით შემოესალტენ. თვალების კაკლები დიებერა, ვერ ახამხამებს.

არ სწყინს ასატურს, ვართანა რომ უწყრება, არც ის უკვირს, რომ ხან-და-ხან მაინც იგი ხელს არ მიაშველებს. რა ვალდებულია: მუშა ჰყავს დაქირავებული!

რა მადლობელი იქნებოდა, ვინმე რომ ოფლს მოსწმენდდეს! ოფლის წვეთები მწერებივით იბრწყინებიან. წვეთი წვეთთან მისრიალებს. ყურის ბიბილოის ქვეშ ჩაიპარება და ვერცხლის წყალივით საყელოში ჩაგორდება. საშინლად ექავება კისერი. რადა ღირს კისრის მოფხანა?! მაგრამ გონება--დაბინდულს ეს არ ძალუძს. ხელებით მაგრად ჩასჭიდებია ღვედს, რომლითაც ტომარი აქვს კურტანზე დაკრული. არც სხვა ვინმე არის, რომელიც მოვალე იყოს —მას ხელმანდილით ოფლი მოსწმინდოს. ის კი მოვალეა: ტომარი აუცილებლად მიიტანოს დანიშნულ ადგილას. მას გაურიგდნენ, აძლევენ სამი ათას თუმანს.. ის უსიკვდილოდ მიიტანს. მაგრამ მუხლები ისევ უთრთის შეშინებულივით.. ვართანა რომ კიდევ გაუწყრებოდეს, რა მადლობელი იქნება!.. წელანდელმა გაწყრომამ ძალიან უშველა: ახალი ძალები აატოკა მის მოშვებულ კუნთებში..

სახალხო სახლიდან თითქმის ხიდამდის მოატანა. ეხლა აუცილებლად უნდა დაისვენოს, თორემ ტომარს ქვეშ მოჰყვება...

— შენ, ვართანა, ასე რად მიჩქარი?.. რად გაუსწარი ასე წინ? არ გირჩევნია: შენს მუშას გაუწყრე?.

უკან არც კი იხედება... მეტი გაძლება არ შეუძლია ასატურს. გვერდზე გადაექანა. კინაღამ წაიქცა...

ვართანა კიდევ არ იხედება .. ძლივს მოასწრო კურტანი მიეყრდნო ხეზე და ტომარი ნელ-ნელა მიწაზე დაუშვა.

ეხლა კი მოიხედა ვართანამ. მრისხანედაც გამოეშურა ასატურისკენ, მაგრამ ეხლა ის ყურადღებასაც არ აქცევს. ტვირთის მოხსნით წონასწორობა დაკარგული მთვრალივით ბარბაცებს, ხარბათ ჰყლაპავს ჰაერს, მთოლვარე ხელებით ოფლს იწმენდს, მოუფიქრებლად ტომარზე ჯდება... რა კარგია!..

— მშვენიერია!.. ბარემ ლოგინსაც გაიშლიდი. საქმე აღარა მაქვს რაღა, შენმა მზემ, გათენებამდის აქ გიცადო?!.

ასატურ არ უპასუხებს... გონება-დაბინდულს უკვირს, რა აჯავრებს ვართანას, თვითონ ძალიან კარგ ხასიათზეა.

— ადე, ადე, თუ მოგაქვს.

— არ მიმაქვს!.—დგება გულმოსული ასატურ.—ვისაც გინდა წააღებინე ნახევარ გზაზე მეტი გავიარე, გარიგებული ქირის ნახევარი მომეცი, მეტს არა გთხოვ.

— თუ არ წაიღებ, არაფერსაც არ მოგცემ. ეხლა მუშა მე სად ვეძებო?

- არ მომცემ, და ასე დავჯდები.—ასატურ ჩამოჯდება ტროტუარზე.

— ასეთ მუშას კი რა უთხრა მე!..—გაბრაზებული ვართანა მიდის მუშის დასაძახებლად.

ვართანას მუშა მოჰყავს. ასატურ საკმაოდ დასვენებულად გრძნობს თავს. ის წაიღებს ისევ ტომარს. მაშ ამდენი ტყვილად იწვალა? სხვას რად დაუთმოს თავისი ლუკმა? არა! ვართანას ჯიბრზე წაიღებს, თან ისეირებს მოყვანილი მუშა, რომ აუტეხს ვართანას აყალმაყალს. კარგად

იცნობს ამ მუშას ასატურ. ამისთანობაში ყოჩაღი არის. მასთან რომ მივლენ, ფიცხლავ წამოდგება ასატურ და კურტანს მოიმარჯვებს ტვირთის დასადებად. ყოჩაღი მუშა პირველი ჰკიდებს ტომარს ხელს. ვართანაც მიეშველება... სიმძიმის ქვეშ დაიწურა ასატურ, მაგრამ აქ თითქოს არაფერი—ჯიბრზე მაინც ლონივრად გადადგა ნაბიჯები. ესმის უკან ყოჩაღი მუშის და ვართანას ჩხუბი. ელიმება ასატურს: ნეტავ ვართანას გუნებას, კარგი ოინი უყო!..

გულდაგულ მიაბიჯებს ფეხებს: ვართანაც გაალიზიანა და კარგადაც დაისვენა. ეს ვერის აღმართიც აიაროს, და მოსკოვის ქუჩა იქვეა. პურს იყიდის და დაქანცვის შემდეგ მადიანად მიაძლევა. ეხლა არცა სცხავს!.. წინ რა ჩოჩქოლია?

— აცი, აცი, შე მგელის შესაჭმელო!.. და გადადის მათრახის ტარი პატარა ვირის ზურგზე. ვეება ურემა, ვაშლით ავსებული, უნდა აიტანოს ამ აღმართში. ეცოდება ასატურს პატარა ვირი. მათრახის ტარი შიგ ცხვირ-პირში ჩასცხო პატრონმა. გამწარებული ვირი ხან მარჯვნივ, ხან მარცხნივ გაიწევს, და ურემა უკან მოგორავს, მოგორავს. ბრაზობს პატრონი და ვირს მუცელში წიხლებს ურტყამს. ვირს ურტყამენ არა-ადამიანურად, და ასატურს უკვირს, ვირი რომ სდუმს არა-ადამიანურად. ერთი მაინც დაიყროყინოს!..

ხალხი შეჯგუფდა. ექომაგებიან ვირს... ყოჩაღ, ვირო, რამდენი ქომაგი გამოგიჩნდა!..

— ნუ ურტყამ, მე შენ გეუბნები...

— მაშ სანამდის ვიყო აქ?!. თუ ვირზე გული გტკივა, მოდი რაღა, მოეხმარე, ავატანინოთ...

— ეჰ, შენ რომ კაცმა გელაპარაკოს, შენისთანა უსაქმო უნდა იყოს...—და მიდის ერთი ქომაგი.

პატრონი აღარ ურტყამს ვირს, მხოლოდ იმის გამომკიდეველს ცუდად იხსენიებს. ვირი, თითქოს ისიც ერთი მოსეირეთაგანია, დინჯად დამდგარი ხანდახან ყურებს შეაქანებს. .

ასატურ გასცილდა ვირს. ოფლის წყაროებმა კვლავ ამოსჩქეფეს. ყოველ ნაბიჯზე ისე გრძნობს თავს, თითქოს უფრო გახურებულ ჰაერში შედიოდეს. სუნთქვა უჭირს. ვიღაცამ თითქოს ფეხების კუნთებში ხელები ჩაავლო, უკან ეწევა. გაუშვას ხელი, ტომრის სიმძიმეც ეყოფა. უფრო ძლიერად ეწევა. ნაბიჯი შეამოკლა... დამქირავებელი კი გარბის... ასატურს აღარ შეუძლია სიარული. ჩერდება. სუნთქვა აწუხებს. საბარგო თვითმავალი მოგრუხუნებს ზევიდან. რომ გააჩერებდეს, დაიდებდეს ამ ტომარს და მოსკოვის ქუჩამდის აიტანდეს... თვითონაც შიგ ჩაუჯდებოდა. გრილი ნიავი გაუგრიალებდა შუბლს. ვართანაც არ უწყრება, რომ გამოექომაგონ.

თვითმავალმა მხოლოდ მტვერის ნისლი დასტოვა. სანამდის უნდა ზიდოს ეს ტომარი?!. ასეთი აღმართი არ ახსოვს ვერაზე. ვართანამ მოუხედა. ეხლა აუცილებლად გაუწყრება. ამდენი მოსვენება უარესად დაღლის. მოიცვლის ფეხს. როგორ ცხელა ამ ზამთარში!.. ყველას კი პალტოები ჩაუცვამს... შებინდდა... ღამდება. უხარია ასატურს. ცოტა კიდევ შებნელდეს და ვართანა ვერ დაინახავს, შეეძლება ტომარი ძირს დაუშვას, დაისვენოს... უეცრად დაბნელდა. აბა, ჩქარა ჩამოვილოთ ტომარი...

ასატურმა მოუხერხებლად ჩაიჩოქა და კურტანიდან ტომარი გადაუვარდა. ტომარმა ტკივილების თეთრი კვამლი აუშვა... კვლავ მოუხედა ვართანამ მუშას. მიირბინა მასთან: ის გულწასული, გალურჯებული ეგდო. ფქვილის ფიფქი თოვლად მოჰფენოდა გახუნებულ ფარაჯაზე...

ირრადიონ ქავჟარაძე

ტფილისი.
1922 წ.

რაბინდრანატ თაგორიდან.

ნუ, ნუ მიმალავ მეგობარო გულის საიდუმლოს. გამიმხილე ყოველივე, გამიმხილე. მე, მხოლოდ მე მითხარი შენი გულის ნადები... მორცხვათ მეღიმები შენ. მეგობარო, ნუ მიმალავ ნურაფერს... ნელის ხმით წამჩურჩულე საიდუმლო შენის გულისა. ჩემი გული მაინც იგრძნობს, მაინც გაიგებს ყოველივეს.

ბნელი ღამეა. სამარისებური სიჩუმე მეფობს ირგვლივ.

მეგობარო, ცრემლმორეული თვალებით მითხარი. მოკრძალების ტკბილ წუთებში წამჩურჩულე საიდუმლო შენის გულისა.

ნუ, ნუ მიდიხარ, საყვარელო. ჯერ ხომ არ გითქვამს ჩემთვის „მშვიდობით". მე მთელი ღამე უძილოთ გავატარე. მთვლემარე თვალებს ქურდულათ მეხუჭავს ძილი... მშვენიერო, მეშინია რომ ძილის დროს დაგკარგო. ნუ, ნუ მიდიხარ საყვარელო, ჯერ ხომ არ გითქვამს ჩემთვის — „მშვიდობით!„ მსწრაფლ ვერკვევი. აქაიქ ვაფათურებ ხელებს. მე მინდა მოგნახო. მე მინდა შეგეხო. ნუ თუ ეს სიზმარია?—გავიძახი გზააბნეული. ო, ნუ, ნუ მიდიხარ საყვარელო. ჯერ ხომ არ გითქვამს ჩემთვის — „მშვიდობით!"

მშვენიერო. შეამკობ თუ არა ჩემს კისერს ახალგაზრდა ყვავილების რგოლებით?.. შენ უნდა იცოდე, რომ ჩემგან დაწნული ყვავილები ყველას ეკუთვნის. ის გამზადებულია მათთვის, რომელთაც წუთიერათ ხედავ. რომლებიც ცოცხლობენ პოეტების მშვენიერ ლექსებში. ეხლა უკვე გვიანაა ჩემი გული ითხოვო. იყო დრო როცა ჩემი ცხოვრება ოდნავად გაშლილ ყვავილს მოგაგონებდა. საამო სურნელება საკმაოთ იყო გაბნეული მის გულში. ეხლა კი გაფანტულია ის ყველგან. რომელი ჯადოქარი მათ და ისევ ძველ ადგილს მიუჩენს? ვინ,

ეროვნული

ვინ იქნება ასეთი? ჩემი გული ჩემი არაა, რომ
შემეძლოს ერთს მივსცე იგი.
ის ეხლა უკვე ყველასია.
ო, მსოფლიოვ! მე მოვსწყვიტე შენი ყვავილი.
ჩავიკარ გულში და ეკალი დამესო.
და როცა დაღამდა ის დღე, ყვავილი დაჭკნა და
ჩემმა გულმა მხოლოდ ტკივილი იგრძნო.
ო, მსოფლიოვ!.. შენ კვლავ წარმოშობ ფერად
და სურნელოვან ყვავილებს.
ჩემი დრო გარდასულია უკვე.
მე ვერ დავკრეფ ყვავილებს.
და უკუნეთ წყვდიადში მე ჩემი ვარდი არა მაქვს.
მე მხოლოდ ტკივილი დამრჩა მისგან!

ლ. ძიძიგური.

მიმართვა ქართველ მხატვრებს.*)

ამხანაგებო!

ტფილისში განაახლა თავის მოქმედება ქართველ მხატვართა საზოგადოებამ, რომელმაც გამოიმუშავა ახალი წესდება, მიზნათ ისახავს: ქართველ მხატვართა, მოქანდაკეთა და ხუროთ მოძღვართა დაახლოვება შეკავშირებას. საქართველოში პლასტიური ხელოვნების სხვა და სხვა დარგის გავრცელებას, და როგორც ძველი აგრეთვე თანამედროვე ხელოვნების ნაწარმოებთა შეგროვებას, დაცვას და შესწავლას. დააარსოს პლასტიური ხელოვნების სკოლები, გამართოს სამხატვრო გამოფენები, დანიშნოს პრემიები საუკეთესო მხატვრული ნაწარმოებთათვის და ქართულ ხელოვნების საუკეთესო გამოკვლევისათვის, გამოიცეს სამხატვრო ჟურნალი, მართოს სამხატვრო ექსპედიციები ძველი ქართული ხელოვნებისა და ზნე ჩვეულების შესასწავლათ. ხელი შეუწყოს გემოვნების განვითარებას ხალხში. დააარსოს კურსები, ლექციები და საჭირო საუბარი ხელოვნებისათვის. ზრუნავდეს ძველ საქართველოს ნაშთების შენახვა-დაცვისათვის და განახლებისათვის. ხელი შეუწყოს ქართული მუზეუმის შევსება გამდიდრებას. ხელი შეუწყოს საქართველოში მხატვრულ სახელოვნო შინა მრეწველობის განვითარებას. ზრუნავდეს უზრუნველყოფისათვის ნივთიერად მხატვართათვის. ვინც მუშაობდეს ძველ ქართულ ხელოვნების შესასწავლათ, აგრეთვე ზრუნავდეს ახალგაზრდა მხატვართათვის,—უნიშნავდეს მათ სტიპენდიებს ხანდაზმულს ან ერთდროული დახმარების სახით. ეხმარებოდეს კერძო სამხატვრო სკოლებს და ზრუნავდეს და ხელს უწყობდეს ქართულ შკოლებს და ქართულ თეატრს მხატვრული თვალსაზრისით და სხვა.

ქართველ მხატვართა საზოგადოების გამგეობაში არჩეულნი არიან ხუთი წევრნი: თავმჯდომარე მოსე თოიძე თავმჯდომარის ამხანაგათ ალექსანდრე მრევლიშვილი მდივნად ირაკლი ტოფაძე ხაზინადრათ გიორგი სესიაშვილი გამგეობის წევრათ ელენე ახვლედიანი. გამგეობის სამმართველო მოთავსებულია თბილისში ხელოვანთა სასახლეში (სერგიევის ქ. № 13).

*) ქართველ მხატვართა გამგეობამ შემდეგი წერილით მიმართა საქართველოს ყველა ქალაქებში და პროვინციებში ქართველ მხატვრებს.

გამგეობა უკვე შეუდგა მუშაობას, თავის დასახული მიზნების განსახორციელებლათ, მისი თაოსნობით ხელოვანთა სასახლეში ეწყობა ყოველკვირეული საღამოები, შემდეგი პროგრამით: მოხსენებები, ლექციები, პლასტიურ ხელოვნებაზე, ჟურფიკსები, პლასტიური მოძრაობა, ხატვა, სიტყვიერება, მუსიკა და სხვა.

გამგეობა შეუდგა უკვე მუშაობას ქართველ მხატვართა და ყველა პლასტიურ მოღვაწეთა ენციკლოპედიის შექმნას. გამგეობას აზრათა აქვს გამოსცეს პერიოდული სამხატვრო ჟურნალი და აგრეთვე არის სამზადისი საგაზაფხულო სურათების გამოფენისათვის. გამოფენა იქნება შემდეგი პროგრამით: სურათების, ესკიზების, პლაკატების, ქანდაკებებისდა ყოველნაირი მხატვრობის. მართალია ჯერჯერობით ჩვენ ძალიან ხელს გვიშლის მატერიალური სიღარიბე, მაგრამ ჩვენ იმედი გვაქვს გამოფხიზლებული ქართველი ხალხის, რომ არ გამოიჩენს სიძუნწეს და დაეხმარება ქართული მხატვრობის და ქართული კულტურის აღორძინებას. ჩვენ მივმართავთ ქართველ საზოგადოებას გაგვიწიოს დახმარება რითაც კი შეუძლია.

ჩვენთვის საჭიროა როგორც ფული, აგრეთვე ყოველგვარი ისტორიული და ტიპიური ტანსაცმელები, იარაღი და ოჯახის მოწყობილობანი. ყოველგვარი ლიტერატურა პლასტიურ ხელოვნებაზე და მხატვრული განძეულობა.

ამხანაგებო! აქ, საქართველოს ცენტრში ტფილისში არის მხატვართა საკმაო ძალები, არის სამხატვრო აკადემია, არის სამხატვრო სტუდია, სადაც შეუძლია ახალგაზრდა მხატვრებს შემოქმედობისთვის გაწვრთნა გავარჯიშება. მაგრამ ამ ბედნიერებას ჯერ-ჯერობით მოკლებულია საქართველოს დანარჩენი ქალაქები და პროვინციები.—და ჩვენ ქართველ მხატვართა საზოგადოების გამგეობა მოგიწოდებთ ყველგან საქართველოს ყოველ კუთხეში, სადაც რამდენიც უნდა იყვეთ მხატვრები და მხატვრობის მოყვარულნი, შეაკავშირეთ ადგილობრივი ძალები გამართეთ წრეები როგორც პრაქტიკულათ აგრეთვე თეორიულათ სამაცადინო.

და შეძლებისდა გვარათ დაუკავშირდეთ თბილისის სამხატვრო ლაბარატორიას.

მთავიდანვე შეუდგებით საგაზაფხულო გამოფენებისათვის მუშაობას. ეს გამოფენა პირველათ გაიმართება ტფილისში, შემდეგ საქართველოს დანარჩენ ქალაქებში და დაბებში.

ქართველ მხატვართა საზოგადოების გამგეობა მოგმართავთ გვაცნობოთ: დღემდე გქონდათ რამე მხატვართა ორგანიზაცია თუ არა, ან რამდენი წევრი გყავთ, თუ არა გქონიათ შეადგინეთ დაუყოვნებლივ ზემოდასახელებულ პრინციპებზე. მოითხოვეთ ჩვენგნით სახელმძღვანელოთ ჩვენი წესდება. ყველა ქართველ მხატვართა კავშირებმა თავის მოქმედებაში იყავით ავტონომიური, მხოლოთ იქონიეთ მუდმივი დამოკიდებულება ჩვენთან.

ქართველ მხატვართა საზოგადოების გამგეობა.

თბილისი ხელოვანთა სასახლე.
8 იანვარი 1923 წ.

ცისა და დედამიწის შუამავალი.

(იაკობ ნიკოლაძის ქანდაკება „აკაკი წერეთელი").

ქართული რასის შემოქმედებამ თავისი ძლევამოსილი ფრთების გაშლა დაიწყო. ეხლანდელი საუკუნე ჭეშმარიტად იქნება მოწმე მისი დიადი აღდგომისა; უკვე ელვარე ნაპერწკლები სცვივა და ჩვენი სხეული აგიზგიზებულ კოცონის მოლოდინში თრთის. ხელოვნების ყოველ დარგში ახალ ახალ მიღწევათა წინაშე ვსდგევართ. ჩვენი მხატვრობა, მუსიკა, პოეზია იმდენად დაჭაბუკდა, რომ ევროპის ხელოვნების იმპულსები მათში შესაფერის რეზონანსს იწვევს. ჯერ-ჯერობით, რასაკვირველია, ჩვენი ვითარება პასიურია, მაგრამ ეს დროებითია; უკვე ვგრძნობთ ძალთა სიჭარბეს, იმ სიჭარბეს, რომელიც რასის გაყმაწვილების ნიშანია, და მალე ჩვენი შემოქმედებითი შადრევანი უხვად მოჰ-წყავს არა მარტო ჩვენი ქვეყნის, არამედ ჩვენს მეზობლად მდებარე ქვეყნის უდაბნოებსაც. ჩვენ გვრწამს, რომ ქართული კულტურა ანთებული ჩირაღდნებით შეიჭრება წინა აზიაში და გაანათებს მის არემარეს. თუ გნებავთ, ეს ჩვენი მესიანიზმია, და თუ სადმე არსებობს მესიანიზმი, ჩვენ უპირველესი მესიანისტები უნდა ვიყოთ. მკვდარია ის ერი, რომელსაც ასეთი რწმენა არ აქვს. ურწმუნოება შემოქმედებითი ატროფიის მაჩვენებელია, ხოლო ჩვენში კი ასეთი ატროფიის ნიშანწყალიც არაა.

ჩვენი რასის კულტურულ მსვლელობას ერთი რამ ახასიათებს: წყვეტილი ხაზები, ტრადიციის თითქმის უქონლობა. მხოლოდ ჩვენში ხდება ის, რომ ახალი შემოქმედების ჩქერი უდაბნოში სცემს.

ერთ-ერთ ასეთ უდაბნოს ჩვენში ქანდაკება წარმოადგენდა, მაგრამ მოვიდა როდენის გენიით ნათელ ცხებული ქართველი და ეს უდაბნო მხიბლავ წალკოტად აქცია. ამ სტრიქონების წერის დროს მეზმანება მისი „აკაკი", ეს ცისა და დედა მიწის შუა მდგომი ბუმბერაზი. მართლაც, რომ ასეთია ზოგადი შთაბეჭდილება, ამ ქანდაკებას რომ უცქერით და, ვგონებთ, თვით ხელოვანსაც ეს აზრი დასტრიალებდა თავს მისი შექმნის დროს.

ამ ჯადოსნური ქვის ქვედა ნაწილი დაუმუშავებელია და თავისი უხეშობით კლდის იმ ნაგლეჯს მოგაგონებთ, რომელიც ათასი წლობით უძრავად გდია სადღაც მთების ფერდოებში. მასში არც აზრია, არც ფორმა და არც შინაარსი. მაგრამ, აიხედეთ ცოტათი ზემოთ: ქვას შემოქმედის ხელი შეხებია და ის ათასნაირი ნჟუანსებით ალაპარაკებულა. თქვენს წინ სასწაული იშლება: უსულო ქვას სული ჩასდგომია, უფორმოს—ფორმა მისცემია, უშინაარსოს შინაარსი. - მგოსნის ტიტველი ტანის ზედა ნაწილი ქვის ლოდზეა დაყრდნობილი და თითქოს იმავე ლოდიდან ზუბლი ზევით აზიდულა ისე, ვით მისი ლერწამი ობლის სათლავზე ამოსული. მისი ტანის ყოველი ნაკვთი, კისრის დაჭიმული ძარღვები რაღაც უცნაურ სურვილს შეუპყრია. უკან გადაზიდულ ლომივით ფაფარაყრილ თავს ნეტარების შუქი მოჰფენია. სჩანს, მგოსნის ღვთაებრივ ნაპერწკლებით ანთებულ თვალებს უკვე უხილავს იმ ქვეყნიური მარადიული მშვენიერება და ამ მშვენიერებით „ულვინოდ" დამთვრალა.

პირი მზად არის რომ „ქებათა-ქება" წარმოსთქვას და „მიწის შვილთ" გადმოსცეს იმ ქვეყნიური უცნაური ხმებით ალსავსე ზღაპარი. მგოსნის დიდებულ სურათს ასრულებს რომაელ პატრიციუსის მსგავსად მარჯვენა მხარზე გადაგდებული ტოგის ნაოჭი.

ასეთია ქართულ ქანდაკების ეს შედევრი, რომელიც ჩვენს ეროვნულ სიამაყედ უნდა ჩაითვალოს. ვგონებთ, ვერც ერთი, თუნდაც ციური მადლით ცხებული კრიტიკოსი, ვერ გადაგვიშლიდა აკაკის ბუნებას ისე, როგორც ეს იაკობ ნიკოლაძემ ქვის ნაგლეჯში გვამცნო. ამ ქანდაკებაში გამომჟღავნდა იაკობ ნიკოლაძის უდიდესი კრიტიკული ალღო, შეერთებული მოქანდაკის მადლიან ხელთან.

ნ. კემალმაძე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

განცხადებანი.

რუსთაველის თეატრი

სეზონი 1922—1923 წლის.

სახელმწიფო აკადემიური დრამა

კვირას, 14 იანვარს

წარმოდგენილი იქნება

პიერ-დე კურსიელისა

ორი ქიზბირი

დრამა 5 მოქ. თარ. ვ. აბაშიძისა.

მონაწილეობს მთელი დასი.

რეჟისორი: მ. ქორელი.

რეჟისორის თანაშემწე: დ. ანთაძე.

გამომცემელი ამხანაგობა „სორაპანი“ ქ. თბილისი

1923 წ. კალენდარი

დაიბეჭდა და გამოვიდა გასასყიდათ თვიური და დღიური კედლის

1923 წ.

კალენდარი

შედგენილი
მ. გაჩეჩილაძის მიერ

„სორაპანი“-ს ამხ. აქვს გახსნილი **წიგნის სავაჭრო** გიორგიევის ქუჩაზე № 5. დარაბა № 1113 ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ.

მაღაზიაში იყიდება **წვრილად და ბითუმად** როგორც წიგნები აგრეთვე ყოველგვარი **კალენდრები:**

ქართული, რუსული და სომხური.

მსურველთ ეგზავნება ფოსტით ზედ დადებული ფასით.

მისამართი: **გიორგიევის ქ. № 5. ამხ. „სორაპანი“ მიხეილ გაჩეჩილაძეს.**

გამომც. ამხ. „სორაპანი“

ღვინის-სპირტის-კონიაკის სახელმწიფო

☀ ტ რ ე ს ტ ი ☀

ს. ს. ს. რ. სახალხო მეურ. უმაღლეს საბჭოს სახელმწიფო ღვინის ტრესტი

გამგეობა: ტფილისი, სასახლის ქ. № 6. ტელ. 16–52.

სახელმწიფო ღვინის ტრესტი აწვდის ყველას განუსაზღვრელად და დიდი რაოდენობით ნაწარმოებს მისი საკუთარი ქარხნების:

ქარხანა № 1. ყოფ. დ. ზ. სარაჯიშვილის—ლენიაის ქ. № 30.
ქარხანა № 2. ყოფ. ამხ. „არგო"-სი—ნიკოლოზის მოედ. № 13.
ქარხანა № 3. ყოფ. დ. ე. კალანდაძის—ვაგზლის ქ. № 5.
ქარხანა № 4. ყოფ. სოგომონოვის—გომი, გორის მაზრა.
ქარხანა № 5. ყოფ. პროტცერის—სოფ. აბასთუმანი, ზუგდიდის მაზრა.
ქარხანა № 6. ყოფ. სიხარულიძის—კამოს ქუჩა № 68.
ქარხანა № 7. ყოფ. ავჭალის შუშ. ქარ. ლენინის სახელობის—ქვემო ავჭალა.

ღვინის ტრესტას განკარგულებაში იმყოფება აგრეთვე ლაბორატორია ყოფ. ვილარეტისა.

ავჭ. შუშეულ. ქარ. ამზად. ყოველგვარ შუშეულობას

მაგალითად: **ბოთლები**—კონიაკის, არაყის, ლუდის; **ჭიქები**—ჩაის, ღვინის, არაყის, ლუდის—სხვა და სხვა ფირმის; **ნალბაქები—ჩაის, სარძევე გრაფინები; ბანკებუ**—მურაბისათ.; **ბანკები**—თაფლისათვის.

„მეიდინგერის" ელემენტების ნაწილები

მილები—წყლის საზომი; **მილები**—ნავთის საზომი. **აფთიაქის შუშები. ლამპის შუშები**—სხვა და სხვა ზომის, **კრუჟკები, მაზის შუშები და შუშეულობის** სხვა და სხვა ნაწილები.

დაკვეთები მიიღება როგორც გამგეობაში, ისე ქარ.—ავჭალა.

ტრესტის არაყის გამოსახდელი და სარექტიფიკაციო ქარხნების ნაწარ.

1. **სპირტი** რექტიფიკ. 95—96 გრ. (პურის და ჭაჭ.)
2. **არაყი** პურის და ჭაჭის.
3. **კონიაკები** ყოფ. სარაჯევის ფირმის
" " " O C
" " " 4 *
" " " 3 *

4. **კონიაკები** ყოფ. „არგოს"-ი
" " " ფინ-შამპან.
" " " 4 * 3 ასოთი
" " " 3 * 3 ასოთი

იძლევა რა გარანტიას თავის ნაწარმოების მაღალ ღირსებაში, რომელსაც ქარხნის ეტიკეტებისა და სპეციალური იარლიკების გარდა აქვთ სახელმწიფოს ღერბი, სახელმწიფო ღვინის ტრესტი სდევნის ასეთების სიყალბეში და ფალსიფიკაციაში შემჩნეულებს.

სპირტის და მაგარი სასმელების გატანა საბჭოთა საზღვრებიდან ხდება მხოლოდ სახელმწიფო ღვინის ტრესტის ნებართვით

სახელმწიფო ღვინის ტრესტი შეუდგება **პორთვეინის** და **შამპანიურის** დამზადებას. კრახმალის ქარხანა, რომელიც ახლო მომავალში მოეწყობა (№ 6 ქარხანასთან) გამოუშვებს ბაზარზე საკუთარი წარმოების **კრახმალს** და **დეესტრინს.**

ქარხანა № 6 მომავალში გამოუშვებს ბაზარზე **ლუდს** და **ხელოვნურ ყინულს,** ხოლო ყოფ. ვილარეტის ლაბორატორია—მთავარ ესენციებს.

გამგეობა.

№ 4.

გალაკტიონ ტაბიძე—ისევ ეფემერა. **ერთაწმინდელი**—დედას. **ქნარი**—ღამე. **ირაკლი ყანჩელი**—იშვიათი ხილვა. **მ. რონელი**—განახლების გზით. **ვარლამ დონდუა**—გოეთედან—ჰერმან და დოროთე (გაგრძელება) **მიხ. ბოჯორიშვილი**—ვილიე-დე ლილადაეიდან—ბრბოს მოუთმენლობა. **დ. წერეთელი**—მოთხრობა გაროკურისა „შურისძიება". **ივანე ელიაშვილი**—უკვდავების ხე. (ლეგენდარული მოთხრობა). მატიანე.

№ 5.

გალაკტიონ ტაბიძე—ეს იყო ოკტომბრის დამლევს. **გალაკტიონ ტაბიძე**—საახალწლო ეფემერა. **გალაკტიონ ტაბიძე**—ზღვის ეფემერა. **გობრონ აგარელი**—უეცარი სინაზე. **ტერენტი გრანელი**—შორეული ყვავილები. **თუში**—გალაკტიონ ტაბიძეს. **ვარლამ დონდუა**—ჰერმან და დოროთე. გოეთედან. (გაგრძელება). **მირზახ**—1922 წ. სალიტერატურო კრიტიკის მიმოხილვა. **ირაკლი ტოფაძე**—მხატვრობა საქართველოში 1922 წ. **ნ. გერგეხელი**—ქართული თეატრი 1922 წ. **ხპონდეი**—სიტყვა-კაზმული მწერლობა 1922 წ. **მთვალავი**—ხელოვნების სასახლე 1922 წ. **ვალერიან გუნია**—სიტყვა არტურ ლეისტის იუბილეზე. **მიხ. ბოჯორიშვილი**—ახალი წელი. **დემნა შენგელაია**—ზღვა და კუზიანი. **ა. ლვინიაშვილი**—დაქვრივებული სასახლე. **ს. რემონიძე**—გალოცვა. **ირრადიონ ქავჟარაძე**—ჩვენი ნაცნობები.

№ 6.

გალაკტიონ ტაბიძე—ეფემერა. **გალაკტიონ ტაბიძე**—მშობლიური ეფემერა. **სატო მგელაძე**—№-ს. **ალექსანდრა ჰყონიახი**—ყვავილნი ჩემი სიყვარულისა. **გერცელ ბააზოვი**—შესსია. **ცახკარელი**—შემთხვევა. **ვარლამ დონდუა**—გოეთედან: ჰერმან და დოროთე (გაგრძელება). **კირილე ზდანევიჩი**—ირაკლი გამრეკელის შესახებ. **ა. ვადაჭკორია**—ხელოვნება. **ილ. რუხაძე**—პირველი სისხლი. **ვ. მალაქიაშვილი**—ბაბილონის გოდოლი. **თეო იანელი**—ღამის ლანდები. **რაბინდრანატ ტაგორე**—თარგმანი გარრიკის. ნახატები—ვლადიმერ გუდიაშვილისა და ილია ზდანევიჩის.

ჟურნალი იწყობა სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს მეოთხე პოლიგრაფიული განყოფილების **სტამბაში.**

ჟურნალი გამოდის **ყოველკვირეულად**

მისამართი: ——— ტფილისი, სასახლის ქუჩა. № 5.

მენტრაპაჟი: პეტრე ნუცუბიძე.

ასოთ-ამწყობნი: ცენტერაძე ა., ჩომახიძე გ., სალდაძე მ., ხარატიანცი ქ., გარსოევი ვ., კაკოევი ი., ინასარიძე ი., ლოლობერიძე დ.

მემანქანენი: გარიბოვი კარაპეტ., კირკაშიძე ვანო., გრიგორიან გურგენ.

მკინძავები: დილმელაშვილი ვანო., ტერ-ავეტისოვი გიგო., ტუნიევი ლევან.

ფასი 50 [illegible] მან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ტფილისი
საქ. მეურ. უმაღ. საბ. მე-4-ე პოლიგრ.-განყ. სტამბა.
1923